

Passend Onderwijs

Samenwerkingsverband 31-02

Van arrangeren en toewijzen

(vastgesteld ALV 19-06-2018)

Inhoud

Hoofdstuk 1: De wet Passend Onderwijs.....	4
Hoofdstuk 2: De kern van het arrangeren.....	5
Hoofdstuk 3: De Rol en taken van de Inspectie.....	5
Hoofdstuk 4: Kaders ondersteuningstoewijzing (uit: referentiekader passend onderwijs)	6
Hoofdstuk 5: Missie en visie van het SWV Passend Onderwijs PO 31-02 ML	6
Hoofdstuk 6: Basisondersteuning	7
Hoofdstuk 7: Ondersteuningsteams.....	10
Hoofdstuk 8: Het toekennen van (extra) ondersteuning.....	15
Hoofdstuk 9: Het BTO.....	16
Hoofdstuk 10: Schema ondersteuningsstructuur	22
Hoofdstuk 11: Extra ondersteuning	23
Hoofdstuk 12: Beleid m.b.t. ernstig meervoudig beperkte leerlingen (EMB-leerlingen)	24
Hoofdstuk 13: Residentiële plaatsingen in het speciaal onderwijs.....	26
Hoofdstuk 14: Overzicht aanwezige expertise in het SWV Passend onderwijs 31-02.....	27
Bijlage 1: Samenwerking onderwijs-gemeenten i.h.k.v. passend onderwijs en de transitie jeugdzorg.	28
Bijlage 2: Deskundigen verbonden aan het Samenwerkingsverband	33
Bijlage 3: Stroomschema's	34
Bijlage 4: Organogram SWV 31-02	38
Bijlage 5: Hoe om te gaan met een geschil of conflict	39
Bijlage 6: Landelijk geschillencommissie Passend Onderwijs / stroomschema bij conflicten en geschillen	41

Inleiding

Deze notitie "Van arrangeren en toewijzen" is een nadere uitwerking behorende bij het Ondersteuningsplan 2018-2022 van het SWV PO 31-02 Passend Onderwijs. Het is de vervolgotitie op de notitie "van indiceren naar arrangeren".

De kern van het verschil is gelegen in het feit dat het afgeven van een TLV formeel bij het BTO (Bovenschools Toetsingsorgaan) ligt, maar dat het BTO als uitgangspunt van werken aansluit bij hetgeen in het voortraject is gebeurd en waar men in afstemming is gekomen tot de bepaling welke extra ondersteuning nodig is en welke TLV hiervoor aangevraagd moet worden. Het BTO toetst in principe procedureel en wijst als het ware toe: **van arrangeren naar toewijzen**. Jaarlijks wordt bepaald of bepaalde aanvragen inhoudelijk besproken gaan worden.

In het Ondersteuningsplan wordt het meerjarenbeleid uitgezet en zijn organisatie en kengetallen opgenomen. In deze notitie zijn vooral die activiteiten opgenomen die er toe dienen kinderen / jongeren met specifieke en/of complexe onderwijsbehoeften binnen het SWV te begeleiden. Daar waar dit niet lukt, zijn afspraken gemaakt met besturen van instellingen waar zeer specialistische ondersteuning geboden kan worden.

Voorwaarde voor onze primaire opdracht om voor alle kinderen **thuisnabij** een passende onderwijsplek te realiseren is het in kaart brengen van de in de regio aanwezige expertise. Hiervoor zijn ook door de SBO- en SO-scholen schoolondersteuningsprofielen (SOP's) gemaakt. Voor inhoudelijke raadpleging van de SOP's verwijzen we naar de websites van de betreffende scholen.

De opbouw van deze notitie ziet er als volgt uit:

- Een korte weergave van visie, doelen en uitgangspunten op / van passend onderwijs
- Kaders inspectietoezicht en kaderstelling eigen SWV
- Basisondersteuning; het groeien naar kwalitatief goede basisscholen (HGW / HGPD / OGW en OPP)
- Arrangementen en het cascademodel leerlingenzorg
- Preventie en ouders in beeld
- Positionering en inrichten ondersteuningsteams
- Ondersteuningstoewijzing
- Nader uit te werken aspecten

Evenals het Ondersteuningsplan is deze notitie een groeidocument, dat op grond van de ervaringen met passend onderwijs steeds zal worden geëvalueerd en waar nodig bijgesteld. Hiertoe worden de scholen bevraagd, wordt teruggekoppeld vanuit de ondersteuningsteams en vindt reflectie plaats met de klankbordgroep (waarin vertegenwoordigers van BaO, SBO en SO participeren, alsmede de voorzitter van het BTO en de directeur van het SWV).

Hoofdstuk 1: De wet Passend Onderwijs

Doel van de wet Passend onderwijs is dat voor alle leerlingen met (een) specifieke onderwijsbehoefte(n) zo passend mogelijk onderwijs wordt gerealiseerd.

De wet Passend onderwijs beoogt drie bewegingen op gang te brengen:

- het in gang zetten van curatieve naar meer preventieve ondersteuning
- indicatiestelling op basis van slagboomdiagnostiek maakt plaats voor handelingsgerichte diagnostiek: wat heeft dit kind in deze situatie nodig?
- van sectoraal naar intersectoraal en integraal denken en werken.

De visie die hieronder ligt

Ieder kind, jeugdige en jong volwassene moet de kans krijgen gezond en veilig op te groeien en zijn of haar talenten te ontwikkelen, afgestemd op de behoeften en mogelijkheden. Kinderen en jeugdigen moeten de kans krijgen zich goed / optimaal voor te bereiden op hun toekomst, waarbij van de jeugdige of jong volwassene een positieve participatie aan de maatschappij wordt verwacht en zo volwaardig mogelijk burgerschap kan worden ingevuld.

Kwaliteit van onderwijs is een voorwaarde en de belangrijkste pijler onder passend onderwijs. Kwalitatief sterke scholen en een goed functionerend systeem van jeugdhulp vormen de belangrijkste pijlers van passend onderwijs.

Goed onderwijs is voor alle kinderen / jongeren noodzakelijk maar in het bijzonder geldt dit voor kinderen / jongeren met extra / specifieke ondersteuningsbehoeften. Er worden hogere eisen gesteld aan het onderwijs voor deze groep leerlingen.

Met extra inzet en deskundigheid proberen we de doelstelling van passend onderwijs waar te maken.

Dit betekent investeren in pedagogische en didactische kwaliteiten van leerkrachten, een pedagogisch klimaat van hoge verwachtingen en dit in een opbrengstgerichte schoolcultuur.

Het Ondersteuningsplan (OP) en de notitie "Van arrangeren en toewijzen" is mede gebouwd op evaluaties en wensen uit en van het werkveld, incl. opbrengsten van activiteiten waar ook ketenpartners bij betrokken waren.

Wat wordt aangegeven door de scholen:

Wat lukt beter?

- Het lukt steeds beter om met en voor leerlingen verantwoord en passend maatwerkarrangementen uit te voeren;
- Externe ondersteuning, consultaties, inzet expertise Ondersteuningsteam, incl. CJG vaak goed en helpend;
- Er wordt meer vroegtijdig / preventief gehandeld, er is wel nog winst te halen;
- Kennis en kunde / vaardigheden zijn gegroeid;
- Goede samenwerking met ouders;
- Klassen- en groepsdoorbrekend werken biedt mogelijkheden.

Grenzen en hindernissen?

- Extreme, complexe gedrags- / werkhoudingsproblemen;
- Grote niveaueverschillen en vaak grotere- / gecombineerde groepen;
- Instromers met complexe ondersteuningsvragen;
- Problematische en gecompliceerde gezinssituaties / opvoedingswonderlijkheden / armoede;
- Meer mandaat voor CJG-ers om door te zetten naar 2^o lijn en ook actief te zijn wanneer ouders geen hulpvraag hebben c.q. geen hulpvraag kunnen formuleren;
- Vluchtelingen en nieuwkomers;
- Huidige organisatie van het onderwijs; we komen er niet met "alleen" het leerstofjaarklassensysteem; nieuwe / andere organisatievormen zijn van belang;
- Handelingsverlegenheid van "ons"; versterken van het systeem (leerkracht, bouw / unit, team)

Tot slot mag opgemerkt worden dat de druk op de scholen groot is. Het is voor de scholen erg belangrijk dat men goed toegerust is, voldoende middelen ter beschikking gesteld worden, er meer expertise S(B)O en ondersteuning tot in de klas ingezet kan worden en er uitgewisseld / gedeeld wordt (denk hierbij ook aan actieve professionele leergemeenschappen). Meer handen in de klas etc. wordt alom geroepen. De ruimte hiervoor is beperkt. De Overheid / politiek kiest mondjesmaat voor budgetverruiming. We lopen in het onderwijs tegen grenzen aan.

BTO-ervaring:

Het BTO constateert dat de TLV-aanvragen veelal goed onderbouwd worden aangeleverd en het BTO is naar een meer procedurele toetsing gegaan. In deze notitie wordt ook de werkwijze van het BTO vanaf 2018-2019 geschetst.

Hoofdstuk 2: De kern van het arrangeren

Samenwerkingsverbanden hebben de vrijheid om de inrichting van de ondersteuningstoewijzing op hun eigen manier vorm te geven. Uiteraard wordt recht gedaan aan de uitgangspunten van de wet passend onderwijs en de door het eigen SWV vastgestelde uitgangspunten en kaders.

Cruciaal is dat de (basis)scholen in hun kracht worden versterkt: het niveau van basisondersteuning dat door scholen wordt gerealiseerd is er op gericht dat een zo groot mogelijke doelgroep afgestemd onderwijs kan volgen. De kwaliteit van basisondersteuning is bepalend voor de extra ondersteuning die voor leerlingen wordt gevraagd. Uitgangspunt is en blijft: in principe biedt iedere school passend onderwijs voor iedere leerling t/m niveau 4 van het cascademodel. **Criteria voor de basisondersteuning zijn neergelegd in het SOP. M.b.v. het SOP "nemen de scholen zichzelf de maat".**

Kwalitatief goede basisondersteuning, vroegtijdig signaleren, afstemmen met ouders, waar nodig inzet van jeugdhulp, goed volgen en preventieve maatregelen / acties zijn kernelementen van goed onderwijs.

Passend onderwijs vereist een andere manier van denken. Uitgangspunt is: een passend aanbod op de eigen school, zo dicht mogelijk bij huis. Wanneer dit niet lukt kan gebruik gemaakt worden van een laagdrempelige toegang tot voorzieningen die aan specifieke ondersteuningsbehoeften van kinderen / jongeren kunnen voldoen: lichte ondersteuning waar mogelijk, intensieve ondersteuning waar nodig (indien mogelijk tijdelijk of parttime). Regulier waar het kan en speciaal waar het moet. Dit vraagt ondernemend professionals, verantwoordelijkheid nemen, handelings- en oplossingsgericht werken, innovatief en lerend handelen. **De scholen werken hier al lang aan en onder de noemer Passend Onderwijs nu 4 jaar. Er liggen nog de nodige uitdagingen om basisscholen nog krachtiger te laten zijn en het deelnamepercentage aan S(B)O verder te verlagen.**

Hoofdstuk 3: De Rol en taken van de Inspectie

De inspectie heeft de wettelijke opdracht elk samenwerkingsverband minstens eens in de vier jaar te bezoeken.

Samenwerkingsverbanden moeten zorgen voor een samenhangend geheel van ondersteuningsvoorzieningen binnen en tussen de scholen (**hier hebben we ook de gemeenten bij nodig in het licht van jeugdhulp**). **Kinderen / jongeren** kunnen dan een ononderbroken ontwikkelingsproces doormaken en leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, krijgen een zo passend mogelijke plaats in het onderwijs. Het SWV moet eenduidige procedures en termijnen hanteren voor het plaatsen van kinderen / jongeren die extra ondersteuning nodig hebben en het toewijzen van extra ondersteuning. Samenwerken is een voorwaarde voor het kunnen waarmaken van de zorgplicht door de schoolbesturen en daarmee voor het succes van passend onderwijs. **Dit vraagt een overstijgen van het eigenbelang met als richting- en raadgever: het kind.**

Hierop houdt de inspectie toezicht.

Inspecteurs voeren altijd een bestuursgesprek waarin ze de bevindingen terugkoppelen aan het bestuur en het management van het samenwerkingsverband. De onderwerpen die aan bod kunnen komen zijn:

- **Resultaten**
 - Dekkend netwerk van voorzieningen
 - Ondersteuningstoewijzing
 - Thuiszittersbeleid
- **Kwaliteitszorg en ambitie**
 - Kwaliteitszorg
 - Intern toezicht
- **Financieel beheer**

Hoofdstuk 4: Kaders ondersteuningstoewijzing (uit: referentiekader passend onderwijs)

Op iedere ondersteuningsvraag van een kind moet een passend antwoord worden gegeven. Scholen moeten stagnatie in het onderwijsleerproces tijdig signaleren en passende maatregelen treffen. **Dit behoeft kennis- en vaardigheidsbevordering / -scholing.** Bij handelingsgerichte diagnostiek staat de ondersteuningsvraag van het kind / de jongere binnen de context van de school- en thuissituatie **en de omgeving** centraal. De ondersteuningsvraag wordt vertaald in concrete en haalbare handelingsadviezen. Deze adviezen worden omgezet in plannen van aanpak die onderdeel vormen van de basisondersteuning zoals die binnen de school is geregeld.

Bij kinderen / jongeren die meer nodig hebben dan basisondersteuning kan sprake zijn van een combinatie van ondersteuningsbehoeften. Dan is een multidisciplinaire en integrale beoordeling van de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van kind, gezin en school noodzakelijk.

Samenwerking met partners in jeugdhulp is voor alle onderwijssectoren verplicht.

Met een ondersteuningsteam, met daarin deelname vanuit het CJG-team is voor basisscholen en S(B)O een multidisciplinaire structuur aanwezig die het proces van toewijzing van extra ondersteuning kan begeleiden.

Positie en verantwoordelijkheden van betrokkenen vraagt om aandacht en concretisering.

Meer mandaat voor CJG-ers om door te zetten naar 2e lijn en ook actief te zijn wanneer ouders geen hulpvraag hebben c.q. geen hulpvraag kunnen formuleren vormen eveneens een aandachtspunt van verdere afstemming

Hoofdstuk 5: Missie en visie van het SWV Passend Onderwijs PO 31-02 ML

Missie van het SWV (uit OP)

Het mission statement van het verband is:

“Ons Samenwerkingsverband biedt thuisnabij passend onderwijs en ondersteuning aan alle kinderen van 3-14 jaar zodat zij zich optimaal in een ononderbroken leer- en ontwikkelingsproces kunnen ontwikkelen”.

Dit realiseren we door:

- Basiskwaliteit en een hoog ambitieniveau basisondersteuning (HGW niveau 1-4) op alle scholen of clusters van scholen.
- Binnen de basisondersteuning bieden onze scholen maatwerkarrangementen (HGW niveau 4) voor kinderen die dat nodig hebben.
- Basisscholen worden daarbij geholpen door specialisten uit (regionale) ondersteuningsteams. Preventie en hoge verwachtingen zijn sleutelwoorden.
- Een gedifferentieerd en dekkend aanbod voor extra ondersteuning, met mogelijkheden voor partiële deelname en symbiose (HGW niveau 5a-SBO en 5b-SO). Krachtige samenwerking S(B)O mogelijk in “samengevoegde” multidisciplinaire expertiselocaties / -centra.
- Doorgaande lijn in voorschoolse voorzieningen – primair onderwijs – voortgezet onderwijs en resultaatgerichte samenwerking en afstemming met ouders, relevante maatschappelijke instellingen / jeugdhulp en gemeenten.
- Effectief bestuur en organisatie die opbrengstgericht werkt en zich transparant verantwoordt.
- Beschikbare middelen in te zetten vooral op doorontwikkeling krachtige basisondersteuning en op basis van ondersteuningsbehoeften bij de maatwerkarrangementen.

Het SWV heeft de ambitie om in relatie met de vereveningsopdracht het deelnamepercentage aan het SBO en het SO in 2022-2023 terug te brengen tot in totaal 3%. Een enorme uitdaging en waar passend en verantwoord: prima. Om deze doelstelling te bereiken zullen alle basisscholen in 2023 krachtige basisondersteuning bieden conform de standaarden / indicatoren zoals neergelegd in het Schoolondersteuningsprofiel, zodat meer leerlingen in het reguliere basisonderwijs kunnen worden opgevangen.

Visie (uit OP)

“Naar meer thuisnabij inclusief onderwijs: waar mogelijk, waar passend, waar verantwoord”.

Ieder kind, jeugdige en jong volwassene moet de kans krijgen gezond en veilig op te groeien en zijn of haar talenten te ontwikkelen, afgestemd op de behoeften en mogelijkheden. Hierbij richten we ons op wat kinderen wel kunnen. Kinderen en jeugdigen moeten de kans krijgen zich goed /optimaal voor te bereiden op hun toekomst, waarbij van de jeugdige of jong volwassene een positieve participatie aan de maatschappij wordt verwacht en zo volwaardig mogelijk burgerschap kan worden ingevuld. We geven samen met onze (keten)partners – waaronder gemeenten – vorm aan een integrale aanpak (incl. bepaling welk vervoer passend is). Hierbij werken we handelingsgericht: de ontwikkelingsbehoeften van de kinderen staan centraal. Met ondersteuning die optimaal is aangepast aan wat kinderen nodig hebben om gezond, veilig en succesvol te kunnen opgroeien. Dit doen we in nauwe samenwerking en afstemming met de ouders. Kwaliteit van onderwijs is een voorwaarde en de belangrijkste pijler onder passend onderwijs. Kwalitatief sterke scholen en een goed functionerend systeem van jeugdhulp werken hierin nadrukkelijk versterkend. Goed onderwijs is voor alle leerlingen noodzakelijk maar in het bijzonder geldt dit voor leerlingen met extra / specifieke ondersteuningsbehoeften. Er worden hogere eisen gesteld aan het onderwijs.

Met extra inzet en deskundigheid moeten we proberen de doelstelling van passend onderwijs waar te maken. Dit betekent ook investeren in pedagogische en didactische kwaliteiten van leerkrachten, een pedagogisch klimaat van hoge verwachtingen in een opbrengstgerichte schoolcultuur. **We mogen dit kernkwaliteiten van goed onderwijs noemen.** Scholen worden door het SWV ook uitgedaagd om te experimenteren met nieuwe vormen van onderwijs(organisatie/-inhoud) en variaties binnen het leerstofjaarklassensysteem met het oogmerk, dat meer kinderen de mogelijkheid hebben om op de basisschool te blijven.

Wat betreft het doel om een dekkend aanbod van (extra) onderwijsondersteuning te realiseren:

1. Scholen hebben de opdracht om niveau 1 t/m 4 van het cascademodel leerlingenondersteuning waar te maken, waarbij zij gebruik (kunnen) maken van externe deskundigheid. De ijkpunten en de schoolondersteuningsprofielen zijn hulpmiddelen voor de scholen om deze opdracht te realiseren (ondersteunende begeleiding met inzet specifieke expertise is noodzakelijk om op een kwalitatief goede wijze de basisondersteuning te kunnen realiseren. Ondersteunende expertise kan op alle niveaus 1 t/m 4 worden ingezet om de basiskwaliteiten van scholen / scholen te versterken. Hiervoor ligt de verantwoordelijkheid bij de betreffende schoolbesturen en scholen. Binnen schoolbesturen en tussen schoolbesturen onderling kunnen afspraken gemaakt worden m.b.t. de extra ondersteunende begeleidingsactiviteiten, al of niet met inzet vanuit SO en SBO).
2. Binnen het SWV is een dekkende infrastructuur van extra onderwijsondersteuning ingericht om alle leerlingen met een extra ondersteuningsvraag een passend aanbod te bieden.
Deze extra ondersteuning omvat alle vormen en combinaties van onderwijs, ondersteuning en/of zorg die de basisondersteuning overstijgen, in of buiten het SWV en waar nodig in afstemming met jeugdhulp.

Centraal uitgangspunt:

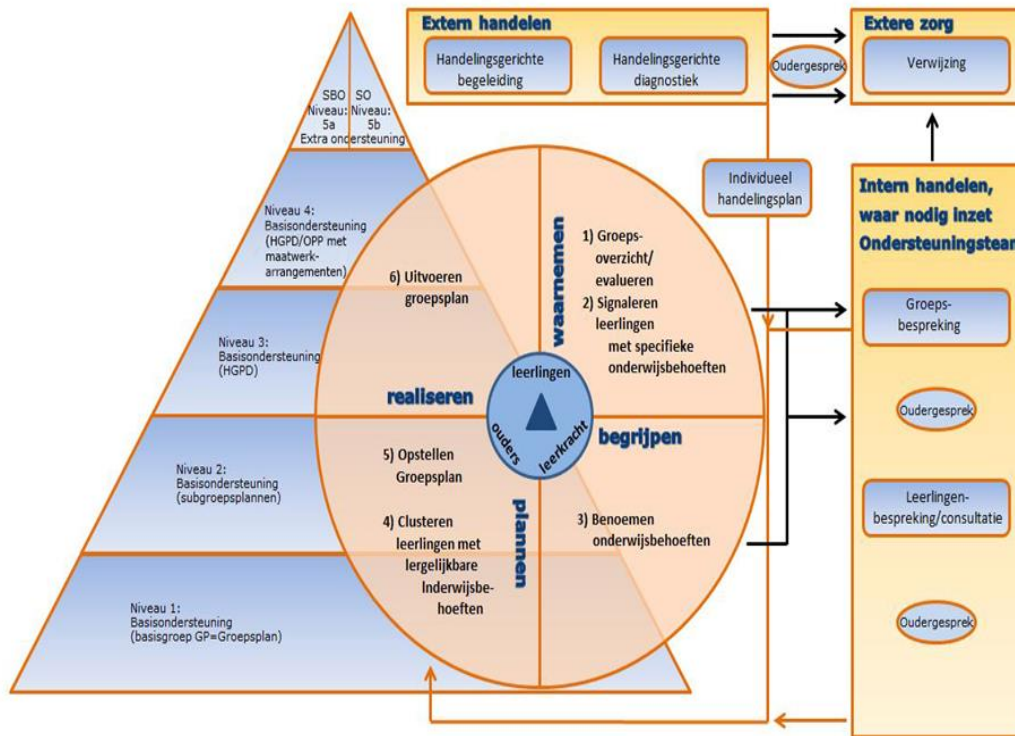
Het SWV is verantwoordelijk voor de invulling en organisatie van die ondersteuningsmogelijkheden die er toe leiden, dat zoveel mogelijk leerlingen in het eigen SWV een passende plek en afgestemde begeleiding kunnen krijgen (t/m niveau 5 van het cascademodel).

Schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor goede basisondersteuning en invulling van niveau 1 t/m 4.

Hoofdstuk 6: Basisondersteuning

Om de kwaliteit van het onderwijs op elke school in kaart te brengen heeft iedere school een ondersteuningsprofiel. Hierin zijn de voorzieningen beschreven die zijn getroffen voor kinderen / jongeren die extra ondersteuning behoeven. Het niveau van basisondersteuning is vastgesteld door het bestuur van het SWV 31-02. In het SOP (schoolondersteuningsprofiel) staat beschreven aan welke kwaliteitsindicatoren alle scholen van het SWV willen voldoen.

In het SWV 31-02 is een zodanig breed niveau van basisondersteuning bepaald, dat daarin opgesloten zit de ondersteuning die op niveau 4 van het zogenaamde cascademodel geboden wordt: de maatwerkarrangementen. Dit betekent dat alle scholen of clusters van scholen uiterlijk in 2022 zich tot krachtige ondersteuningsscholen hebben ontwikkeld.



Het cyclisch proces van handelingsgericht werken / handelingsgerichte begeleiding versterkt de afstemming en kwaliteit van onderwijs, waar het gaat om het omgaan met verschillen tussen kinderen / jongeren.

Daar waar de ondersteuningsbehoeften van het kind door de complexiteit van problematiek en/of door een combinatie van problemen op school en thuisproblemen een specifieke en/of onevenredige inzet vergen, wordt gebruik gemaakt van specifieke ondersteuning in de vorm van arrangementen (niveau 4) of extra ondersteuning (niveau 5a en 5b).

Deze ondersteuning kan voor inzet op / vanuit niveau 4 gevonden worden:

- bij scholen met een specifiek, passend ondersteuningsprofiel (leidend tot plaatsing op andere basisschool)
- bij instellingen voor de behandeling of begeleiding van een beperking of stoornis (cluster 1 en 2, epilepsie)
- door inzet vanuit het ondersteuningsteam (arrangement)

Wanneer een kind / jongere extra ondersteuning nodig heeft, volgt een verwijzing naar het speciaal (basis) onderwijs (niveau 5, al dan niet in combinatie met residentiële opname). Echter: in al deze gevallen staat het principe van het perspectief op terugplaatsing centraal in het ondersteuningstraject.

Ook hier geldt: primair kind nabije en secundair school nabije voorzieningen. Het samenwerkingsverband zet in op voorzieningen binnen of tussen reguliere scholen en wil institutionalisering van voorzieningen zoveel mogelijk vermijden. Zowel de extra lichte ondersteuning (SBO) als de extra zware ondersteuning (SO) zullen een rol blijven vervullen. Bij het arrangeren van ondersteuning wordt niet alleen gekeken naar de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften die door de school geconstateerd worden en die uitstijgen boven de basisondersteuning, maar ook naar horizontale samenwerking (met jeugdgerelateerde zorgtaken waarvoor de gemeente de eerste partner is) en verticale samenwerking met het VO.

Conclusies:

De belangrijkste opdracht ligt bij de scholen in het realiseren van de door het SWV vastgestelde basisondersteuning.

Scholen / besturen zijn verantwoordelijk voor de begeleiding van kinderen / jongeren op niveau 1 t/m 4 van het cascademodel leerlingenzorg.

Het Samenwerkingsverband 3102 realiseert daarnaast een samenhangend systeem van expertise waar scholen gebruik van kunnen maken bij het uitvoeren van de basisondersteuning.

Scholen kunnen een beroep doen op deskundigen binnen het SWV, zowel voor vroegtijdige signalering als voor het inrichten van onderwijsarrangementen.

Basisondersteuning kent 4 aspecten:

1. kwaliteit van basisondersteuning
2. planmatig werken
3. de onderwijsondersteuningsstructuur
4. preventieve en lichte curatieve interventies

Kwaliteit van de basisondersteuning:

Door het SWV zijn de kwaliteitseisen van de basisondersteuning vastgesteld. Hieraan zullen alle scholen van het SWV moeten (gaan) voldoen. De afspraken m.b.t. de kwaliteiten van de basisondersteuning zijn vastgelegd in het SOP (geoperationaliseerd / versie voor BaO, SBO en SO). De kengetallen en de 12 standaarden met indicatoren / ijkpunten vormen de basis voor de schoolondersteuningsprofielen. Samenvattende overzichten van de SOP' s worden op de website geplaatst.

In het SWV 3102 is een zodanig breed niveau van basisondersteuning vastgesteld, dat daarin zit opgesloten de ondersteuning die op niveau 4 van het cascademodel leerlingenzorg wordt geboden.

Planmatig werken:

Op veel scholen van het SWV is het planmatig werken geïmplementeerd d.m.v. een handelingsgerichte aanpak (HGW) of het werken met de één-zorg-route. Ook de HGPD-OPP-aanpak wordt op veel scholen gepraktiseerd.

Alle scholen zijn hierin in ontwikkeling. Gerichtte ondersteuning kan hierbij helpend zijn.

Alle scholen evalueren hun leeropbrengsten en ook tussentijds worden leerontwikkelingen in kaart gebracht en geëvalueerd en wordt, eventueel met subgroepsplannen en met handelingsplannen / OPP's, de noodzakelijke differentiatie in aanbod, aanpak en tempo afgestemd.

De ondersteuningsstructuur:

Leerkrachten worden in hun werk, en met name in de afstemming op onderwijsbehoeften van kinderen / jongeren, ondersteund door intern begeleiders. **De mate waarin en de wijze waarop verschilt.** Op sommige scholen wordt gewerkt met zorgteams.

De externe ondersteuningsmogelijkheden verschillen per subregio. Schoolbesturen en scholen maken verschillend gebruik van deze externe ondersteuningsmogelijkheden.

Preventieve en licht curatieve interventies:

Scholen zijn bekend met leerlingenbesprekingen, met consultaties met externe deskundigen en met de inzetmogelijkheden van specialisten uit het S(B)O. **Er zijn varianten in de uitwerking.**

Ook ten behoeve van preventie wordt begeleiding ingezet. Hiermee trachten we de instroom in het SBO en in het SO te beperken, dan wel wordt vroegtijdig ingezet op extra ondersteuning in S(B)O, waarbij altijd ook uitspraken worden gedaan over een mogelijk terugkeerperspectief.

Vroegtijdige onderkenning / signalering en het nauwgezet volgen van de ontwikkeling van leerlingen hebben hun effect op de interventies.

Tot slot: er zijn door de eigen ruimte van een school om inkleuring te geven aan het onderwijs verschillen tussen scholen.

Hoofdstuk 7: Ondersteuningsteams

In het ondersteuningsplan van het SWV komen we t.a.v. de ondersteuning de volgende formulering tegen. Het SWV gaat voor krachtige basisondersteuning op alle scholen: niveau 1 t/m 4 van het cascademodel, dus incl. maatwerkarrangementen.

Ten behoeve van het realiseren van haar missie heeft het SWV een kwaliteitsstandaard afgesproken (zie hoofdstuk 6).

Daar waar de ondersteuningsbehoeften van de leerling door de complexiteit van problematiek en of door een combinatie van problemen op school en thuis een specifieke en/of onevenredige inzet vergen, wordt gebruik gemaakt van extra, specifieke ondersteuning. Deze kan gevonden worden bij scholen met een specifiek ondersteuningsprofiel, bij instellingen voor de behandeling en begeleiding van kinderen / jongeren met een beperking of stoornis, of er volgt een verwijzing naar het S(B)O (niveau 5, al of niet in combinatie met residentiële opname en mogelijk ook deeltijdplaatsingen)

Echter, in al deze gevallen staat het principe van het perspectief op terugplaatsing centraal in het ondersteuningstraject.

Omdat het SWV alleen toelaatbaarheidsverklaringen toekent op ondersteuningsniveau 5 is het belangrijk dat de deelnemende besturen met elkaar samenwerken om de basisondersteuning op alle scholen zo sterk mogelijk te maken. Basisscholen hebben hier begeleiding bij nodig, begeleiding die aansluit bij de schoolondersteuningsprofielen en de ontwikkelingsplannen / -wensen van de scholen. **Vraaggestuurd begeleiden / ondersteunen is uitgangspunt.** Schoolbesturen hebben afspraken gemaakt over de wijze waarop ze, in afstemming met elkaar, middelen beschikbaar stellen om de ondersteuning t/m niveau 4 vorm te geven. Daarbij wordt het goede van de huidige voorzieningen behouden en de verbinding gelegd met het speciaal (basis) onderwijs en de jeugdhulp. Daarom is het volgende concept vastgesteld:

Om de basisscholen te ondersteunen in het realiseren van kwalitatief goed passend onderwijs voor alle leerlingen zijn, mede op basis van opgedane ervaringen, teams aan scholen of clusters van scholen gekoppeld.

Deze teams, te noemen ondersteuningsteams, bestaan uit generalisten en specialisten, waaronder een orthopedagoog of psycholoog, een specialist afkomstig uit het SO of SBO (incl. Ambulante begeleiders), aangevuld met een jeugd- en gezinswerker vanuit het CJG.

Functionele aansturing vindt plaats door een coördinator per ondersteuningsteam.

Het realiseren van een kwalitatief goede basisondersteuning kan alleen als we ervoor zorgen dat de professionaliteit van de leerkrachten wordt versterkt in het omgaan met verschillen tussen kinderen. Welke ondersteuning heeft deze ene leerling nodig? De rol van de leerkracht i.c. zijn deskundigheid en handelingsrepertoire is sterk bepalend t.o.v. de ondersteuningsvraag van de leerling. Alleen kindgericht werken is ongewenst. Er zit altijd een systeemcomponent aan de ondersteuning: versterking van de leerkracht, van een bouw / unit, het team.

Het samenwerkingsverband Midden-Limburg is een groot samenwerkingsverband, niet alleen wat betreft deelnemers, maar ook geografisch gezien. De ledenvergadering heeft er voor gekozen om de bekende ondersteuningsstructuren te handhaven, maar inhoudelijk anders in te richten.

De argumenten hiervoor zijn:

- Het behouden van de opgebouwde samenwerkingsrelatie met de scholen in het SWV;

- De zorg voor het kind / de leerling is de gezamenlijke zorg van ouders, school en SWV (ondersteuningsteam);
- Goede zorg begint bij partners die elkaar kennen, elkaar vertrouwen, snel en gemakkelijk bereikbaar zijn. Vanuit deze vertrouwensrelatie ontstaat een ervaren veiligheid die essentieel is voor het succes van de ondersteuning;
- De aanwezige expertise en ondersteuning moet voor iedereen snel en laagdrempelig beschikbaar zijn;
- De triade ouders, school en ondersteuningsteam (aangevuld met andere deskundigen en eventueel de ontvangende school), legt de basis voor de aanvraag van het toe te kennen arrangement.

Uitgangspunten t.b.v. taakstelling van deze ondersteuningsteams:

- a) Schoolbesturen / scholen zijn eindverantwoordelijk voor de ondersteuning aan hun leerlingen;
- b) Schoolbesturen / scholen zijn samen verantwoordelijk voor de ondersteuning aan alle kinderen / jongeren binnen het SWV. De zorg voor het kind is onze gezamenlijke zorg;
- c) De aanwezige expertise binnen het SWV is voor iedereen beschikbaar en laagdrempelig bereikbaar;
- d) De ondersteuningsteams werken binnen de kaders, die in het Ondersteuningsplan en in de notitie "Van arrangeren naar toewijzen" zijn aangegeven;
- e) Ondersteuning is noodzakelijk om de gevraagde kwaliteiten inzake de basisondersteuning te realiseren;
- f) Ondersteuning is schoolnabij gerealiseerd: binnen het SWV wordt ondersteuning geboden aan de basisscholen in 3 subregio's. Er is beleidsruimte voor de besturen van de OT's wat betreft inzet deskundigheden van buiten het OT. Het OT moet altijd betrokken zijn bij vragen rondom kinderen / leerlingen en evt. aanvragen van TLV's.
- g) Op het niveau van het SWV passend onderwijs is het van belang dat de positie, taakstelling en verantwoordelijkheden van de ondersteuningsteams die binnen subregio's opereren gelijkaardig zijn;
- h) De ondersteuningsteams sluiten aan bij de ondersteuningsstructuur in de drie subregio's;
- i) De ondersteuningsteams hebben zicht op de SOP's en ontwikkelingsplannen van de scholen in de eigen subregio's;
- j) De ondersteuning moet vraaggericht plaatsvinden, niet aanbodgericht: wat heeft deze leerling of wat heeft deze leerkracht / dit team nodig? Basaal uitgangspunt: ondersteuning richt zich op het in zijn kracht zetten van de leerkracht: op het versterken van de competenties en het handelingsrepertoire van de leerkracht, **aansluiten bij wat de leerkracht vraagt**;
- k) Zoveel mogelijk moet de ondersteuning op de scholen plaatsvinden, in de klas, in gesprek met de leerkracht(en) en de IB-er etc. Een heldere ondersteuningsvraag vormt de basis;
- l) Scholen zijn casemanager ten aanzien van de ondersteuning, de eindverantwoordelijkheid voor de ondersteuning ligt bij de schoolbesturen;
- m) Signaleren is investeren: vroegtijdige onderkenning en het snel inschakelen van de juiste expertise is belangrijk;
- n) Bij de ondersteuning wordt, waar nodig, op 3 niveaus ingezet: leerling-, leerkracht- en schoolniveau;
- o) Bij meer complexe ondersteuningsvragen wordt gewerkt vanuit de gedachte: één kind, één gezin, één plan, waarbij de ouders altijd als partners worden gezien;
- p) Ondersteuning is laagdrempelig toegankelijk, nabijheid van ondersteuning bij de scholen is belangrijk; ondersteuning kan vlot, flexibel worden ingezet;
- q) Ondersteuning vindt plaats door professionals die de praktijk van de scholen kennen. Verbondenheid, betrokkenheid, laagdrempeligheid zijn kernwoorden;
- r) De organisatie en coördinatie van de ondersteuningsteams moet zo plat en eenvoudig mogelijk zijn. We waken voor een bureaucratische benadering en aanpak.

Ondersteuningsteams vormen de spil in de zorgstructuur van het SWV.

- a) De ondersteuningsteams ondersteunen de scholen in het realiseren van kwalitatief goed onderwijs en passend onderwijs voor alle leerlingen;
- b) HGW en daarnaast HGPD / OPP en HGA vormen de leidraad voor het omgaan met verschillen tussen leerlingen;
- c) De ondersteuningsteams richten zich vanuit de taakstelling op de niveaus 3 – 4 van het cascademodel;
- d) Deze niveaus kunnen niet losgekoppeld worden van de niveaus 1 – 2;
- e) De inzet op niveau 1 - 2 komt dan voort uit de ondersteuningsvragen op niveau 3 - 4.

Taken van het ondersteuningsteam

Binnen passend onderwijs is en blijft de focus gericht op het realiseren van kwalitatief (nog) beter onderwijs. De meeste kinderen van de basisschool stromen in zonder specifieke ondersteuningsbehoeften en doorlopen de basisschool binnen de ondersteuningsniveaus 1 en 2. Hoe beter de kwaliteit van de ondersteuningsniveaus 1 en 2, hoe minder kinderen aangewezen zijn op extra ondersteuning.

Maar ondanks het streven naar hoge kwaliteit en toenemende deskundigheid zullen er altijd kinderen zijn die aangewezen zijn op extra ondersteuning (S(B)O).

- Hier ligt de belangrijkste taak voor het ondersteuningsteam, omdat er een directe relatie is tussen het niveau van de basisondersteuning en het "uitvallen" van kinderen. De ondersteuning van het team is zowel curatief als preventief van aard. Het ondersteuningsteam begeleidt en ondersteunt de school om het vastgestelde en gewenste niveau van basisondersteuning te realiseren en zet daarbij vooral in op begeleiding inzake de leerlingenondersteuning, op de niveaus 1 t/m 4. Consultaties / deelname aan leerlingenbesprekingen worden op alle scholen uitgevoerd en vallen in het basispakket. **Met een brede insteek: ook gericht op processen;**
- De ondersteuner begeleidt de IB-ers en leerkrachten vooral t.b.v. het versterken van de kwaliteit van het onderwijs en de leerlingenondersteuning in het bijzonder (o.a. het omgaan met verschillen, HGW/HGPD/OPP-aanpak, werken met leerlijnen).
- Hier wordt in de planperiode 2018-2022 nog meer de focus op gelegd: versterking van het systeem: van leerkracht tot school, in verbinding met en inzet van S(B)O-expertise op de werkvloeren van de scholen. Het bestuur van het SWV stimuleert dit nadrukkelijk door het aanvragen van pilots mogelijk te maken (zie ook OP);
- De AB-er / S(B)O-teamlid ondersteunt de school bij de uitvoering van individuele specifieke arrangementen, zoals bijv. bij het opzetten en uitvoeren van een eigen leerlijn en de begeleiding van leerlingen met een HGPD / OPP (ontwikkelingsperspectief);
- De orthopedagoog / psycholoog komt in actie bij verzoeken om de ondersteuningsbehoeften van leerlingen in kaart te brengen (denk hier ook aan diagnostiek) en hij/zij geeft adviezen m.b.t. de gewenste arrangementen;
- De jeugd- en gezinswerker (CJG-er) wordt ingezet in consultaties en op afroep wanneer sprake is van problemen van leerlingen waar gezins- en systeemaspecten een rol spelen. Er zijn scholen die vanuit het perspectief van laagdrempeligheid spreekuren hebben ingericht. Het Ondersteuningsteam Roermond-Roerdalen heeft voor haar scholen ook spreekuren georganiseerd.

De taken:

- Vroegtijdig signaleren van belemmeringen in de ontwikkeling van leerlingen, d.m.v. het voeren van **consultatiegesprekken** of het deelnemen aan **leerlingenbesprekingen en / of spreekuren;**
- Het samen met de school, i.c. de IB-er, helder krijgen van specifieke onderwijs- en begeleidingsbehoeften van leerlingen en het daarbij, indien nodig, inschakelen van expertise van partners binnen en buiten de school;
- Zo nodig aanvullend **diagnostisch onderzoek** in het kader van HGW/HGPD **op vraag en eventueel** initiëren of uitvoeren;
- Multidisciplinaire handelingsgerichte adviezen geven en beoordeling uitvoeren bij complexe situaties;
- Advies of lichte kortdurende ondersteuning bieden aan leerlingen, leraren en/of ouders (bijv. in de vorm van een arrangement);
- Ondersteunen bij het vaststellen van en afspraken maken over het benodigde onderwijs(zorg)-arrangement;
- Ondersteunen bij de terugplaatsing van leerlingen vanuit het S(B)O naar het basisonderwijs;
- Voorbereiden van integrale indicatiestelling en het formuleren van het deskundigenadvies bij verwijzing naar SBO, SO of jeugdhulp;
- Ondersteuning bieden bij het maken van afspraken over de coördinatie van zorg / ondersteuning;
- Scholen ondersteunen bij het realiseren van de zorgplicht voor zij- en onderinstroom, incl. verhuizingen.

Aanvraag toelaatbaarheidsverklaring (TLV):

Als alle mogelijkheden binnen de niveaus 1 t/m 4 van het cascademodel zijn ingezet is de leerling aangewezen op extra ondersteuning (lichte of zware ondersteuning / SBO of SO). De voorbereiding van de indicatiestelling voor lichte of zware ondersteuning / het formuleren van het deskundigenadvies is één van de taken van het ondersteuningsteam.

Het Bovenschools Toetsings Orgaan (BTO) beoordeelt de indicatieaanvraag en geeft de toelaatbaarheidsverklaring af.

Te zetten stappen door het ondersteuningsteam voor aanmelding bij BTO:

- **Huidige school, ouders en het ondersteuningsteam stellen** vast dat de huidige school niet in staat is tegemoet te komen aan de onderwijsbehoeften van het kind / de jongere.
Betrokkenen: huidige school, ouders, ondersteuningsteam;
- **Hiervoor genoemde betrokkenen en een evt. nieuwe / andere basisschool stellen** vast dat een andere basisschool niet in staat is tegemoet te komen aan de onderwijsbehoeften van het kind / de jongere.
Betrokkenen: huidige basisschool, ouders, ondersteuningsteam en evt. nieuwe basisschool;
- Het ondersteuningsteam stelt vast dat de ondersteuningsbehoeften niet binnen zorgniveaus 1 t/m 4 opgevangen kunnen worden en opvang binnen niveau 5 noodzakelijk is: deskundigenadvies opstellen en advies SBO of SO onderbouwen.
Betrokkenen: huidige school, ouders, ondersteuningsteam, SBO of SO-school;
- Het ondersteuningsteam legt het deskundigenadvies voor aan het BTO.

Samenstelling en kwaliteiten van het ondersteuningsteam:

Een ondersteuningsteam is een allround team bestaande uit enkele (3-4) generalisten en specialisten die de scholen kennen, dicht bij de scholen staan, praktische en professionele begeleiding kunnen bieden en vrijwel alle ondersteuningsvragen op zowel leerling-, leerkracht- als schoolniveau kunnen beantwoorden. Realistisch is echter ook dat bij zeer specifieke vragen of speciale begeleidingstrajecten andere specialismen ingeschakeld kunnen worden. De organisatie en coördinatie van de ondersteuningsteams is in handen van de SBO-directeuren / -IB-er **of evt. iemand anders.**

Wanneer op basis van een specifieke ondersteuningsvraag van een kind / jongere een arrangement moet worden opgesteld en uitgevoerd, kan door het ondersteuningsteam een expert worden ingeschakeld. Hier geldt het principe: de aanwezige specifieke expertise binnen het SWV dient (eerst) te worden benut. Specialisten worden gerekruteerd uit het SO, de ambulante diensten, het SBO, het basisonderwijs, jeugdhulpinstanties (**behoeft een hulpvraag van de ouders**) en begeleidingsdiensten, overige aanbieders.

Bij een ondersteuningsarrangement is en blijft de school, op grond van de zorgplicht, verantwoordelijk.

Vanuit opgedane ervaringen en evaluaties worden de volgende aanbevelingen gedaan m.b.t. de basisondersteuning en de rol van de ondersteuningsteams:

- Leerkrachten zijn zich bewust van wat passend onderwijs van hen vraagt en zijn bereid te investeren; Scholen zijn zich meer bewust van hun verantwoordelijkheid voor leerlingen met een ondersteuningsvraag.
- Er wordt minder snel gedacht aan verwijzing: naar meer inclusief onderwijs, waar mogelijk, waar passend, waar verantwoord;
- Het zicht krijgen op en concreet benoemen van onderwijs- / ondersteuningsbehoeften van kinderen / jongeren is een belangrijk aandachtspunt; hierbij een vroegtijdige herkenning en erkenning een belangrijke invalshoek waar ook deskundigheidsbevordering op plaats gaat hebben;
- Scholen moeten onverkort inzetten op planmatig en cyclisch werken (met HGW–HGPD) en op het doorontwikkelen van de kwaliteiten van leerkrachten. Hierbij kunnen de ondersteuningsteams begeleiding bieden; dit geldt tevens voor het werken met OPP en met leerlijnen;
- Daar waar (structurele) begeleiding (op termijn) niet meer noodzakelijk is, moet deze kunnen worden afgebouwd. Gewaakt moet namelijk worden voor een situatie, waarin het aanbod aan ondersteuning bepalend is. Ondersteuning vindt vraaggestuurd plaats;
- Afstemming op de werkwijze van de ondersteuningsteams is van belang: het hoeft niet uniform te zijn, maar het scholenveld moet goed zicht hebben op de volledige mogelijkheden en tussen de OT's kan expertise ingezet / uitgewisseld worden. Uitwisseling, borging en uitbreiding van expertise is noodzakelijk, waarvan samenwerking tussen de leden van de ondersteuningsteams deel uitmaakt, maar ook de expliciete verbinding met S(B)O-expertise;

- De laagdrempelige, flexibele en snelle inzetmogelijkheden van de leden van de ondersteuningsteams wordt gewaardeerd en moet behouden blijven;
- Het belang van het inschakelen van de ondersteuningsteams voor vroegtijdige interventies / preventieve inzet wordt ondersteund door het scholenveld. Hier liggen nog uitdagingen: denk met name aan de valkuil van alleen kindgericht werken.
- De expertise van medewerkers van de ambulante diensten van het SO en het SBO, gepositioneerd in de ondersteuningsteams, wordt gewaardeerd en kan nog meer gericht worden op het versterken van de kwaliteiten van de leerkrachten;
- Voor het opzetten en het uitvoeren van de taken van de ondersteuningsteams is € 75,00 per leerling beschikbaar; hieruit worden ook ondersteuningsactiviteiten uitgevoerd t.b.v. onder- en zij-instroom en coördinerende activiteiten;
- Kennismaking met het werkveld VVE heeft plaatsgevonden, samenwerking en afstemming dient versterkt te worden. Dit ook vanuit het perspectief vroegtijdige verkenning en erkenning en doorgaande lijnen;
- Samenwerking met het werkveld jeugdhulp is in de vorm van het aanstellen van jeugd & gezinswerkers, gekoppeld aan scholen en ondersteuningsteams, organisatorisch geregeld en heeft de eerste jaren positief gewerkt. Preventie en vroegtijdige inzet (incl. in de voor- en voerschoolse instellingen) blijft onverminderd van belang. Verdere verbinding en wederzijdse betrokkenheid blijft aandacht vragen. In deze worden alle leden van de OT's ook in de planperiode 2018-2022 uitgenodigd voor een drietal gezamenlijke bijeenkomsten per schooljaar voor de OT's.

Hoofdstuk 8: Het toekennen van (extra) ondersteuning

Inleidend:

Sinds 1 augustus 2014 ligt de beslissingsbevoegdheid of een kind / jongere toelaatbaar is voor het speciaal basisonderwijs of het speciaal onderwijs bij het samenwerkingsverband.

In de wet is de taak van het samenwerkingsverband beschreven betreffende de beoordeling van de toelaatbaarheid.

Beschreven is wat in de toelaatbaarheidsverklaring moet staan.

Ook wordt e.e.a. gezegd over een deskundigenadvies.

Wettelijke kader:

Omschrijvingen in de wet:

- Het SWV heeft tot taak het beoordelen of leerlingen toelaatbaar zijn tot het onderwijs aan een speciale school voor basisonderwijs of tot het speciaal onderwijs. Het bevoegd gezag van de school waar de leerling is aangemeld of ingeschreven staat, vraagt hiervoor een toelaatbaarheidsverklaring aan bij het samenwerkingsverband (art 18a lid 6 sub d);
- Om te beslissen over de toelating van een kind / jongere tot het speciaal basisonderwijs of het speciaal onderwijs vraagt het samenwerkingsverband advies aan deskundigen;
- De deskundigen die adviseren over de toelaatbaarheid van kinderen / jongeren tot het SBO of het SO zijn een orthopedagoog of psycholoog en afhankelijk van het kind over wiens toelaatbaarheid wordt geadviseerd een pedagoog, een kinderpsychiater, een maatschappelijk werker of een arts;
- Het samenwerkingsverband passend onderwijs (swv) beslist op verzoek van een schoolbestuur of een kind / jongere toelaatbaar is tot het sbo of so. Tegen zo'n besluit kunnen betrokken ouders, maar ook het schoolbestuur, bezwaar indienen.
- Het SWV Passend Onderwijs PO 31-02 Midden-Limburg is aangesloten bij de Landelijke bezwaaradviescommissie Toelaatbaarheidsverklaring;
- Het SWV kent aan elke toelaatbaarheidsverklaring een volgnummer toe en geeft de startdatum en einddatum en het overeengekomen bekostigingsniveau van de ondersteuning aan (sbo en categorie 1, 2 en 3 voor so);
- Het SWV verstrekt van elke toelaatbaarheidsverklaring een afschrift aan de school en de ouders.

Conclusies:

De verantwoordelijkheid voor het beoordelen van de toelaatbaarheid van leerlingen in het SBO en SO is gelegd bij het SWV. Voorwaarde is dat er een deskundigenadvies wordt gegeven.

In het SWV 31-02 worden de onderwijsarrangementen t/m cascadeniveau 4 geregeld onder verantwoordelijkheid van de schoolbesturen. In deze notitie is vastgelegd dat ondersteuningsteams hier een belangrijke bijdrage aan leveren.

Extra ondersteuning op niveau 5 (plaatsing in het SBO of SO, ofwel in een gespecialiseerde setting met lichte of zware ondersteuning) valt onder de verantwoordelijkheid van het SWV.

De beoordeling c.q. toetsing van deze aanvragen gebeurt binnen de hierboven genoemde wettelijke kaders.

Doelstelling van het SWV 31-02 is:

Alle ondersteuning binnen het SWV wordt gerealiseerd met het aan het SWV toegekende ondersteuningsbudget. Het streven is om in de periode t/m 01-08-2019 het aantal plaatsingen in het SO en SBO (lichte en zware ondersteuning) te brengen op het niveau van de landelijke deelnamepercentages. Voor het SBO betekent dit een deelname van 2,7% en voor het SO een deelnamepercentage van 1,7%. Het verder weg liggende perspectief (2023): naar nog meer inclusief onderwijs. Hierbij maakt 3% gebruik van een plaats in het S(B)O.

Het SWV 31-02 heeft een bovenschools toetsingsorgaan (BTO). Het BTO heeft als taak aanvragen voor extra ondersteuning (niveau 5) te toetsen.

Indien een kind / jongere in aanmerking komt voor plaatsing in een gespecialiseerde setting met lichte of zware ondersteuning, geeft het BTO een toelaatbaarheidsverklaring af.

De beoordeling van het BTO is procedureel van aard, op basis van inhoudelijke informatie die door de school i.s.m. ouders/verzorgers, mogelijk te ontvangen school en het ondersteuningsteam wordt aangeleverd. Het BTO voert haar taak uit op basis van het wettelijk kader.

In het volgende deel van deze notitie wordt verder ingegaan op de onderdelen:

- Bovenschools Toetsings Orgaan (BTO)
- Toelaatbaarheidsverklaring en Deskundigenadvies

Hoofdstuk 9: Het BTO

Het BTO is een geleding van het SWV, onafhankelijk van de deelnemende schoolbesturen en/of subregio's.

Het SWV legt het primaat voor een TLV in het voortraject.

Wanneer in het overleg tussen verwijzende school, ondersteuningsteam en ouders, met mogelijk al betrokkenheid van een ontvangende school / instelling, wordt vastgesteld dat de huidige school niet tegemoet kan komen aan de ondersteuningsbehoefte van het kind / de jongere en er ook op een andere basisschool van het betreffende bestuur of collega-besturen binnen het SWV geen mogelijkheden zijn om te plaatsen, wordt dit gemotiveerd aan het BTO voorgelegd en een toelaatbaarheidsverklaring van het BTO gevraagd. De noodzakelijke ondersteuning wordt zo concreet mogelijk beschreven. Het BTO toetst alleen maar of de vastgestelde procedures en stappen zijn gevolgd en de vraag inhoudelijk voldoende is beargumenteerd. Het BTO wil de beredeneerde onderbouwing kunnen volgen van de afweging of een andere basisschool, vervolgens de SBO-school en tot slot het SO de passende onderwijssetting is voor het kind / de jongere. De verantwoordelijkheid in deze ligt bij school en ouders.

Bij jonge kinderen zal dit vooral op basis van voorinformatie van derden gebeuren.

Bij kinderen / jongeren die al onderwijs volgen is de informatie van school belangrijk. Duidelijk moet zijn dat de school al inspanningen heeft geleverd, bijv. door gewerkt te hebben met groepsplannen en individuele plannen (HGPD / OPP). Ook heeft de school de mogelijkheden van (externe) ondersteuning benut of afgewogen: zoals consultatie, ambulante begeleiding, JHV, verder onderzoek.

Voordat een toelaatbaarheidsverklaring kan worden afgegeven, moet er een deskundigenadvies zijn gegeven.

In het traject voor aanmelding bij het BTO is het ondersteuningsteam betrokken dat samen met school en ouders de niveaus van het cascademodel doorlopen heeft. In dit traject, waarbij het kind in de consultatie is besproken, wordt een dossier opgebouwd, waarin de ondersteuningsbehoeften van de leerling in kaart zijn gebracht en waar eventueel een arrangement is ingezet en geëvalueerd (met de HGPD-/OPP-aanpak).

Samen met het aanmeldingsformulier wordt het deskundigenadvies aangeleverd bij het BTO. Voorwaarde hierbij is dat een orthopedagoog of psycholoog betrokken is bij het formuleren van de het deskundigenadvies.

Het BTO bepaalt jaarlijks of en zo ja welke aanvragen wel inhoudelijk getoetst worden. Het besluit voor 2018-2019 is in deze genomen: aanmeldingen van kinderen van die voor 01-10 van het jaar 11 jaar of ouder zijn / worden en **bekostigings**categorie 2 en 3 aanvragen.

Taken van het BTO zijn dus:

- Het toetsen van rechtstreekse aanmeldingen bij het SBO en SO (onderinstromers);
- Het toetsen van rechtstreekse aanmeldingen bij het SBO en SO (zij-instromers vanuit andere regio's door verhuizing). Aanbevolen wordt een TLV, afgegeven in een andere regio, over te nemen;

- Het toetsen van aanmeldingen vanuit het basisonderwijs. Toetsen van het deskundigenadvies: heeft een psycholoog/orthopedagoog bijgedragen aan het advies en welke tweede deskundige betrokken is geweest bij het advies (een pedagoog, een kinderpsychiater, een maatschappelijk werker of een arts), wordt het advies gedragen door alle betrokkenen namelijk ouders, school van de leerling, lid ondersteuningsteam en ontvangende school?
- Toetsen van aanvragen voor leerlingen in het SBO en SO waarvan de TLV afloopt: herindicatie of terugplaatsing vanuit gezamenlijk advies van deskundigen S(B)O en ondersteuningsteam
- Tevens heeft het BTO tot taak het beleid zoals door het SWV vastgesteld inzake ondersteuningstoewijzing en plaatsing van leerlingen in SO en SBO te monitoren. Zo nodig doet het BTO voorstellen of geeft aanbevelingen t.b.v. het beleid leerlingenondersteuning op niveau 5;
- Het BTO vervult daarnaast incidenteel een adviserende rol. Daar waar ouders / school / derden twijfelen over de match tussen de onderwijsbehoeften van de leerling en de ondersteuningsmogelijkheden van de school, kan het BTO gevraagd worden mee te denken in deze afweging. Het BTO kan eventueel aanvullende informatie verzamelen (onderzoek, observaties bijv.) voordat een advies wordt gegeven.

Voorwaardelijk voor het goed uitvoeren van taken door het BTO is:

- Het functioneren van ondersteuningsteams t/m niveau 4 van het cascademodel die adviseren inzake de ondersteuningsarrangementen, deze inzetten en monitoren en het deskundigenadvies formuleren, waarbij minimaal een orthopedagoog /psycholoog is betrokken.
- Het toetsen van het voortraject met de vraag: kan beredeneerd worden aangetoond dat de basisondersteuning t/m niveau 4, zoals deze door het SWV is vastgesteld, niet toereikend is en de leerling extra ondersteuning nodig heeft?

Samenstelling van het BTO.

Het BTO bestaat vanaf 2018-2019 uit 2 leden: onafhankelijk voorzitter en onafhankelijk lid. Daarnaast heeft het BTO secretariële ondersteuning.

Tijdens de behandeling kan door een vertegenwoordiger van een ondersteuningsteam en / of lid schoolteam en / of ouders een toelichting of hun zienswijze op de aanvraag worden gegeven, maar deze persoon is geen lid van het BTO (zie procedure) .

Aanvragen bij het BTO.

De volgende documenten moeten bij een aanvraag bij het BTO voor lichte of zware extra ondersteuning (plaatsing SBO of SO) worden ingediend:

- het aanmeldingsformulier ondertekend door ouders, verwijzende school, vertegenwoordiger ondersteuningsteam en eventueel ontvangende school
- het deskundigenadvies, ondertekend door een orthopedagoog of psycholoog van het ondersteuningsteam
- aanvullend een HGPD- / OPP-formulier, waarin het cyclisch proces van ondersteuning is weergegeven
- de toestemmingsverklaring, getekend door de ouders / verzorgers
- eventueel een inventarisatieformulier onderwijsbehoeften

Voor zij-instromers geldt:

- het aanmeldingsformulier ondertekend door verwijzende instelling, ouders en eventueel ontvangende school
- het deskundigenadvies, ondertekend door een orthopedagoog of psycholoog uit het ondersteuningsteam
- eventueel een door een verwijzend SWV afgegeven TLV
- eventueel een HGPD-formulier of een OPP

De aanvraagprocedure.

- Het bevoegd gezag van de school waar het kind / de jongere is aangemeld of ingeschreven staat, is formeel de aanmelder / aanvrager van de TLV;
- Aanleveren verzoek en informatie: aanvraag met benodigde stukken aanleveren bij secretariaat van het BTO (secretariaat is onderdeel van het SWV, niet van één van de besturen);
- In behandeling nemen: inschrijven, ontvangstbevestiging, plannen bespreking e.d.
- Voorbereiding BTO: stukken verspreiden onder BTO-leden;
- Bespreken in het BTO van gevolgde procedure;
- Besluit nemen: in principe unaniem een besluit nemen over de toelaatbaarheidsverklaring (TLV) (verplichte onderdelen TLV: het nummer van de toelaatbaarheidsverklaring, de startdatum en einddatum en het overeengekomen bekostigingsniveau van de ondersteuning.

Er zijn vier verschillende toelaatbaarheidsverklaringen met bijbehorende bekostiging:

- SBO
- Categorie I (cluster 3: zml, epilepsie en cluster 4: zmok, lzk)
- Categorie II (lg: lichamenlijk gehandicapt)
- Categorie III (mg: meervoudig gehandicapt)

Uitgangspunten voor het SWV en het BTO m.b.t. het vaststellen van toelaatbaarheid tot S(B)O.

- Het gaat er om gedrag en cultuur te beïnvloeden. Verantwoorde en verantwoordelijke regie is gewenst op elk niveau: SWV, schoolbesturen, scholen en leerkrachten. En dat in voortdurende samenwerking met de ouder(s);
- Procesdenken en -handelen (HGW en HGA) vormen de basis;
- De ondersteuningsvraag is leidend. **In het SOP van elke school worden ook ambities aangegeven; deze kunnen uiteraard de ondersteuningsvraag "kleuren".** De rol van diagnostiek (wanneer wel / niet, hoe ondersteuningsvraag aantonen en onderbouwen) vraagt goede overdenking.
- De focus op tijdelijke of gedeeltelijke plaatsing in SBO en SO versterken, met gerichte en structurele dialoog over verantwoorde terugplaatsing en nadere verkenning. Het SWV zoekt in deze ook naar mogelijkheden om gedifferentieerd met de bekostiging om te kunnen gaan. Dit vraagt bestuurlijk commitment en is een expliciet uitwerkingsaspect in de planperiode 2018-2022;
- Passende bureaucratie.
De procesvoorwaarden en onderliggende beslisindicatoren zijn zodanig opgesteld dat de procedure passend is voor efficiënte toewijzing én voor de gewenste gedragsbeïnvloeding. Geen onnodig zware procedures voor leerlingen met zwaarwegende kindkenmerken en gerichte dialoog en afstemming rond de overige leerlingen; ingezoomd op de genoemde oudere leerlingen en categorie 2 en 3 aanvragen;
- Voldoende waarborgen in het proces om het handelen binnen de gestelde financiële kaders te bevorderen;
- Alle scholen van het SWV zijn "voorkeur" en ouders kunnen bij alle scholen aanmelden. Daarachter is via een stroomschema voor iedereen helder welke route gelopen moet worden.

Geldigheidsduur TLV.

Voor het SBO geldt geen vaste geldigheidsduur voor een TLV, voor het SO wel (het lopende schooljaar + 1 schooljaar). De geldigheidsduur kan variëren al naar gelang de zwaarte van de hulpvraag en het benodigde arrangement. Voor TLV-en die gedurende een schooljaar worden afgegeven geldt in principe een geldigheidsduur van het lopende en het daarop volgende schooljaar. Bij lichte ondersteuning (plaatsing in SBO) wordt zoveel mogelijk met een korte geldigheidsduur gewerkt. Bij complexe, zware en meervoudige ondersteuningsbehoeften geldt een langere geldigheid of een definitieve TLV. Het BTO heeft als uitgangspunt geen onnodige herindicatieprocedures te hoeven lopen.

Bij iedere TLV is beoordeeld en wordt aangegeven of we te maken hebben met een tijdelijk arrangement, met de mogelijkheid voor een gedeeltelijke- / parttime plaatsing en / of er sprake is van een terugkeerperspectief. Het SWV zoekt naar mogelijkheden om bij terugkeer de ontvangende school ook van extra middelen te voorzien (waar nodig en in principe tijdelijk).

Specifieke richtlijnen bij het beoordelen van de toelaatbaarheid:

Leerling kenmerken	Looptijd TLV	Categorie	Instemming vereist van	Besluit door
<p>EMB-leerlingen, met</p> <p>een laag ontwikkelingsperspectief (Ontwikkelingsleeftijd max 24 maanden, waarbij de kalenderleeftijd ver boven de ontwikkelingsleeftijd ligt) ten gevolge van een ernstige verstandelijke beperking (IQ < 35), vaak met moeilijk te 'lezen' gedrag en ernstige sensomotorische problematiek (zoals ontbreken van spraak, bijna niet kunnen zitten/staan), óf</p> <p>een matig tot lichte verstandelijke beperking (IQ tussen 35 en 70) in combinatie met een grote zorgvraag ten gevolge van ernstige en complexe lichamelijke en neurologische beperkingen, óf</p> <p>een matig tot lichte verstandelijke beperking (IQ tussen 35 en 70) in combinatie met moeilijk te reguleren gedragsproblematiek als gevolg van ernstige psychiatrische stoornissen.</p> <p>Intensieve ondersteuning is altijd nodig bij alle aspecten van het dagelijkse leven.</p>	SO-loopbaan	SO cat. 3	<ul style="list-style-type: none"> - SO-school ⁽¹⁾ met DA - Ouders 	BTO
	SO-loopbaan	SO cat. 3	<ul style="list-style-type: none"> - OT ⁽³⁾ - BAO-school ^{(2) (3)} in postcode woonplaats LL - ouders - S(B)O-school ⁽¹⁾ met DA - Ouders 	BTO
Leerlingen met IQ < 55	SO-loopbaan	SO cat. 1 of SBO	<ul style="list-style-type: none"> - OT met DA - BAO-school ⁽²⁾ in postcode woonplaats II/ouders - S(B)O-school ⁽¹⁾ - Ouders 	BTO
Overig	Minimaal schooljaar van afgifte+ 1 schooljaar.	SO cat. 1 of SBO	<ul style="list-style-type: none"> - OT met DA - BAO-school ⁽²⁾ in postcode woonplaats II/ouders - S(B)O-school ⁽¹⁾ - Ouders 	BTO

(1) Bedoeld wordt: de S(B)O-school die plaatst

(2) BAO volgens postcode woonplaats LL/ouders i.g.v. rechtstreekse aanmelding bij S(B)O.

Indien aanmelding bij BAO-school: dan uiteraard handtekening van deze school.

(3) Bij eerste aanmelding bij BaO

OT= Ondersteuningsteam

DA= deskundigenadvies

In het algemeen verloopt de vaststelling van de categorie SO langs de volgende richtlijn:

Categorie 1 SO: bij zware enkelvoudige ondersteuningsbehoefte op pedagogisch/didactisch, sociaal/emotioneel of gedragsvlak. (ZML-leerlingen, LZK, cluster 4 leerlingen, leerlingen met epilepsie)

Categorie 2 SO: bij zware enkelvoudige ondersteuningsbehoefte t.g.v. ernstige en complexe medische, neurologische, motorische en/of psychiatrische problematiek (LG-leerlingen)

Categorie 3 SO: bij combinatie van een verstandelijke beperking en een zware ondersteuningsbehoefte t.g.v. ernstige en complexe medische, neurologische, motorische en/of psychiatrische problematiek.
(MG-leerlingen)

Richtlijnen bij het herbeoordelen / herindiceren van zittende leerlingen S(B)O

Wanneer de termijn van een TLV verloopt wordt van de betreffende school verwacht dan men de herbeoordeling / herindicatie tijdig aanvraagt. Het BTO verstrekt jaarlijks aan de S(B)O-scholen een overzicht van leerlingen die herbeoordeeld moeten worden.

Zowel voor nieuwe aanvragen als voor herbeoordelingen zijn op de website de actuele aanvraagformulieren en kerneisen die gesteld worden aan nieuwe en de herbeoordelingsaanvragen te vinden. Hier wordt in deze notitie dan ook naar verwezen.

Op de website vinden we:

1. Herbeoordelingen van eerder afgegeven Toelaatbaarheidsverklaringen en PCL beschikkingen

Behalve onderstaande formulieren dient een OOGO en een geëvalueerd OPP onderdeel te zijn van het aanvraagdossier.

- 1a: Routing voor het aanvragen
- 1b: Aanvraagformulier herbeoordeling

2. Aanvraag TLV vanuit voorschoolse instellingsvoorziening voor plaatsing SBO of SO

Behalve onderstaande formulieren dient een geëvalueerd HGPD/OPP of een begeleidings-/handelingsplan onderdeel te zijn van het aanvraagdossier. Verder géén extra onderzoeksverslagen e.d. toevoegen.

- 2a: Aanvraagformulier TLV A
- 2b: Formulier deskundigenadvies
- 2c: Toestemmingsverklaring

3. Aanvraag TLV vanuit een basisschool naar S(B)O

Behalve onderstaande formulieren dient een geëvalueerd HGPD/OPP onderdeel te zijn van het aanvraagdossier. Verder géén extra onderzoeksverslagen e.d. toevoegen.

- 3a: Aanvraagformulier TLV B
- 3b: Formulier deskundigenadvies
- 3c: Toestemmingsverklaring

4. Aanvraag TLV vanuit S(B)O naar S(B)O

Behalve onderstaande formulieren dient een geëvalueerd HGPD/OPP onderdeel te zijn van het aanvraagdossier. Verder géén extra onderzoeksverslagen e.d. toevoegen.

- 4a: Aanvraagformulier TLV C
- 4b: Formulier deskundigenadvies
- 4c: Toestemmingsverklaring

5. Aanvraag TLV na beëindiging van een verblijf in een residentiële setting voor plaatsing S(B)O

Behalve onderstaande formulieren dient een geëvalueerd HGPD/OPP of een begeleidings-/handelingsplan onderdeel te zijn van het aanvraagdossier. Verder géén extra onderzoeksverslagen e.d. toevoegen

- 5a: Aanvraagformulier TLV D
- 5b: Formulier deskundigenadvies
- 5c: Toestemmingsverklaring

Welke positie en rol hebben ouders / verzorgers in een beoordelingsprocedure?

Bevoegdheden, rol, kaders etc. van ouders/verzorgers zijn vastgelegd in de wet en zijn als eerste leidend.

Vervolgens staat in de SOP-indicatoren beschreven op welke wijze we de ouders als partners zien en betrekken bij besluitvorming en leerlingvolgen.

Ten behoeve van het meenemen van ouders in procedures om te komen tot een ondersteuningsarrangement is het belangrijk om ouders nauw te betrekken bij het formuleren van de ondersteuningsbehoeften van hun kind.

De school heeft en houdt hiervoor de verantwoordelijkheid. Echter, ouders als partner beschouwen en hen vroegtijdig, daadwerkelijk en serieus betrekken bij menings- en/of besluitvorming, vormt altijd het uitgangspunt.

Een lid van het ondersteuningsteam, aan elke school of cluster van scholen verbonden, kan contactpersoon voor de ouders zijn.

Er is een procedure ontwikkeld die duidelijk maakt wat gedaan kan / moet worden wanneer ouders niet akkoord zijn, dan wel wanneer de ouders met de school van mening verschillen. Ouders kunnen het BTO raadplegen, mediation kan worden ingezet **en een onderwijsconsulent kan ingeschakeld worden**. Uiteindelijk kunnen ouders in verweer gaan bij een geschillencommissie (zie stroomschema).

In het licht van de keuzevrijheid van ouders dient de in juridische zin marginale toetsbaarheid van het totale ondersteuningsaanbod, goed bewaakt te worden. Daarbij gaat het om de vraag: heeft het samenwerkingsverband zowel een dekkend aanbod als een consistente aanpak gebaseerd op transparantie en toetsbaarheid ontwikkeld?

Gegeven de wettelijke kaders wordt de keuzevrijheid van ouders beperkt door de criteria billijkheid en redelijkheid: het samenwerkingsverband is niet verplicht aan elke keuzewens van ouders tegemoet te komen, maar dient wel een passend antwoord te hebben op de ondersteuningsvraag. De toetsbaarheid speelt een belangrijke rol bij beroepsprocedures en het voorkomen van schadeprocedures.

Hoe kunnen scholen bij de aanmelding van een leerling bepalen of extra ondersteuning nodig is en of de school een passende plek kan bieden?

Uitgangspunt voor het bepalen van de noodzakelijke extra ondersteuning vormen enerzijds de onderwijs- / ondersteuningsbehoeften van de leerling en anderzijds het ondersteuningsprofiel van de school. In het ondersteuningsprofiel is aangegeven welke expertise **ingezet kan worden** en welke ondersteuning de school kan bieden. Bij aanmelding van 4 jarigen geldt: er wordt een aanmeldings- en intakeformulier gehanteerd, waardoor de school zich een beeld kan vormen van de ontwikkeling van het kind, de eventuele problemen hierin en de begeleidingsbehoeften van de leerling. Ook blijkt uit deze informatie of er externe instanties (BJZ, AMW, PSW, kinderarts, etc.) bij het gezin betrokken zijn. Ook zal er een uitgebreide overdracht moeten plaatsvinden door de peuterspeelzaal of een andere instantie waar het kind ingeschreven is tot de vierde verjaardag. Bij twijfel of de school het kind kan bieden wat het nodig heeft, moet de school de mogelijkheid hebben voor een tijdelijke of proefplaatsing, waarbij de termijnen in het kader van de zorgplicht in acht worden genomen.

Vervolgens zullen in de loop van de schoolloopbaan van de leerling de onderwijsbehoeften duidelijker worden.

Heel belangrijk is om de samenwerking met organisaties VVE op te blijven zoeken en aan te gaan om een doorgaande lijn te ontwikkelen tussen voorschoolse voorzieningen en het onderwijs. Dit heeft ook nadere afstemming met de gemeenten.

Bij jonge leerlingen waar wel al betrokkenheid van derden is (bijv. MKD, KDC, JHV, MET GGZ, Riagg, medisch specialisten), zullen op grond van beschikbare informatie de ondersteuningsbehoeften van de leerling in kaart kunnen worden gebracht. *Zie hiervoor ook de stroomschema's verderop in deze notitie.*

Bij zorgsignalen wordt het ondersteuningsteam ingezet om gesprekken aan te gaan, nader onderzoek te doen en eventueel, indien noodzakelijk, een deskundigenadvies (mede) te formuleren.

Vanuit de ondersteuning die op SWV- en/of bestuursniveau plaatsvindt zou expertise kunnen worden ingezet bij twijfel of de ondersteuningsmogelijkheden van de school aansluiten bij de ondersteuningsbehoeften van het kind / de jongere.

Wanneer een kind wordt aangemeld vanuit een andere school (zij- /doorstroom), toetst de school op basis van het eigen ondersteuningsprofiel of de ondersteuningsbehoeften van de betreffende leerling passen bij de ondersteuningsmogelijkheden van de school.

Bij twijfels kan de school advies vragen aan het ondersteuningsteam. Het ondersteuningsteam kan bijv. door gesprekken, observaties en/of onderzoeken proberen zicht te krijgen op de ondersteuningsbehoeften van het kind / de jongere, wanneer daar nog onvoldoende duidelijkheid over is.

Wanneer de school, waarbij het kind is aangemeld, het kind niet toelaatbaar acht, moet de school, op basis van de zorgplicht die het schoolbestuur heeft, trachten een passende plek voor het kind te vinden. Het kan zijn dat de school dan het kind aanmeldt bij het BTO dat achtereenvolgens binnen het SWV en buiten het SWV tracht de juiste setting voor het kind / de jongere te vinden.

Hoe brengen we de ondersteuningsbehoeften van een kind in kaart, wanneer sprake is van een kind met mogelijk specifieke ondersteuningsbehoeften?

Bij de aanmelding van een kind door ouders dient duidelijk te worden welke ondersteuningsbehoeften het kind heeft. Naast het verzamelen van informatie middels het genoemde aanmeldings- en intakeformulier kan een instrument ingezet worden dat het beeld en de ondersteuningsbehoeften van het kind completeert.

Op alle onderdelen worden zowel de bevorderende als belemmerende factoren benoemd. Immers we kijken met name naar wat een kind wel kan. Als deze bevorderende en belemmerende factoren in beeld zijn gebracht, kan de school aangeven welke ondersteuning ze denkt dat de leerling nodig heeft.

De school dient vanuit het ondersteuningsprofiel te beargumenteren waarom ondersteuning niet geboden kan worden. Het gaat immers om kinderen die extra ondersteuning nodig hebben en dus niet passen binnen het niveau van basisondersteuning die de scholen binnen het SWV hebben geformuleerd.

Hoe worden scholen preventief geïnformeerd door voorzieningen voor 0 – 4 jarigen?

De scholen / de schoolbesturen zijn hier in principe zelf verantwoordelijk voor. Het is echter dringend aan te bevelen om nadrukkelijk met de voorschoolse voorzieningen afspraken te maken op SWV-niveau over de kwaliteit van de overdrachtsgegevens en indien aanwezig de rapportages van de gerealiseerde zorg. Hierbij mogen we verwachten dat ook de voorschoolse voorzieningen de ondersteuningsbehoeften van kinderen beargumenteerd in kaart kunnen brengen en daarbij de kinderen met een verhoogd risico in beeld hebben.

Op het aanmeldingsformulier moet duidelijk aangegeven worden waar het kind tot het vierde jaar ingeschreven heeft gestaan (crèche, peuterspeelzaal) en welke instanties bij het gezin mogelijk betrokken zijn.

Het is zeer aan te bevelen informatie van het kind direct uit te wisselen in de vorm van warme overdracht: contact en gesprek(ken) tussen voorzieningen zoals bijv. peuterspeelzaal, KDC en MKD enerzijds en school anderzijds, waardoor informatie en eventuele afspraken goed gecommuniceerd worden. Een vroegtijdig betrekken van basisschool / OT bij twijfels etc. verdient eveneens aanbeveling: warme verkenning.

Indien er derden betrokken zijn bij het kind, zal altijd informatie hierover meegegeven moeten worden.

Ouders zullen moeten tekenen om toestemming te geven voor overdracht en inzage in dossiers.

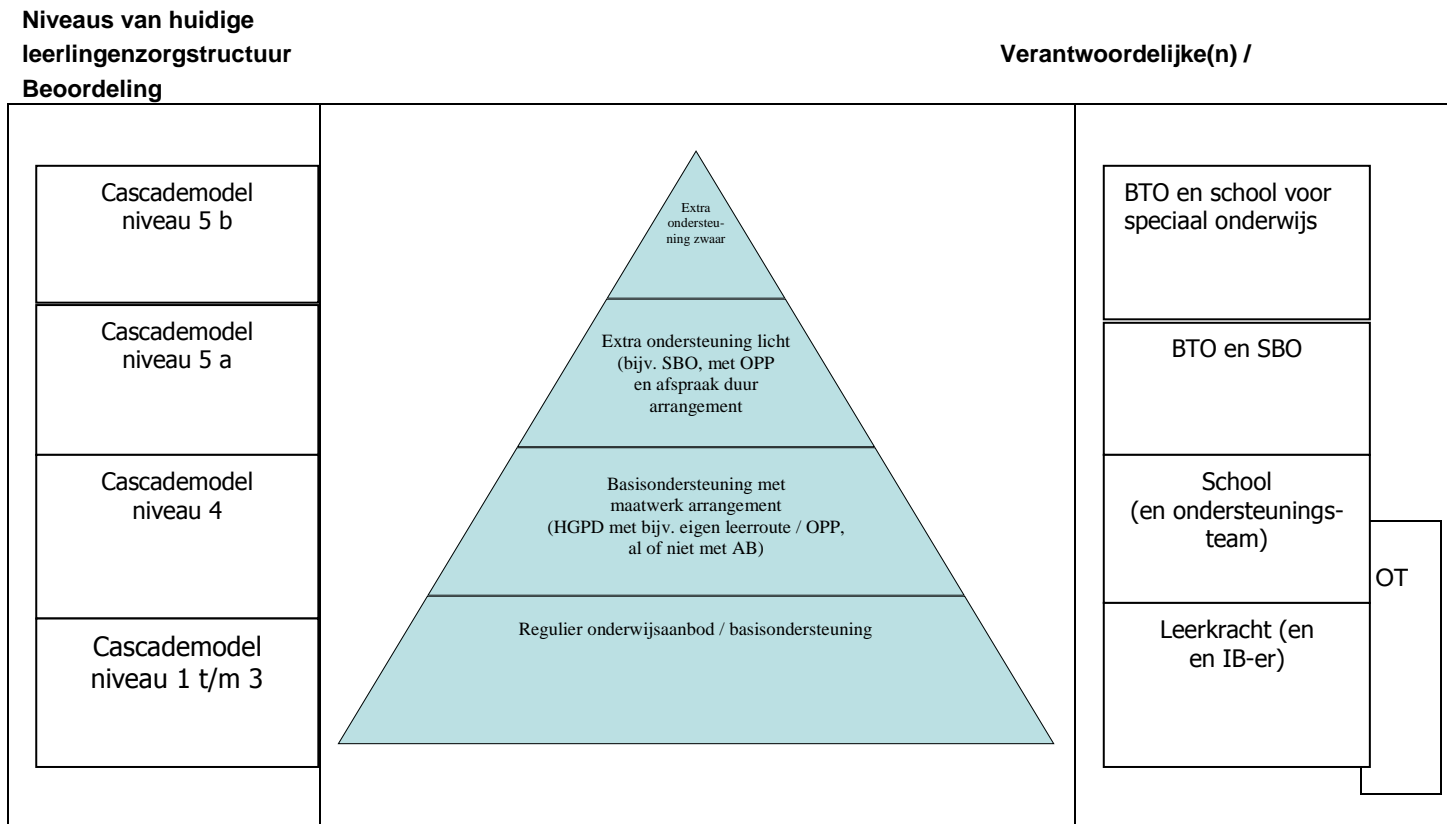
Hoofdstuk 10: Schema ondersteuningsstructuur

Het SWV zet in op maximale preventieve ondersteuning en op het toepassen van handelingsgericht werken en handelingsgerichte diagnostiek die doorverwijzing moet voorkomen.

Het voorzien in licht curatieve ondersteuning op schoolniveau door ondersteuningsteams kan hieraan een belangrijke bijdrage leveren.

Doel is het terugdringen / minimaliseren van verwijzingen naar niveau 5 en het optimaliseren van mogelijkheden tot terugkeer van (tijdelijk) doorverwezen leerlingen: naar een lager deelnamepercentage waar verantwoord en passend.

Schematisch kunnen we de niveaus van ondersteuning als volgt weergeven:



Toelichting:

Voor leerlingen die, op grond van een (toelaatbaarheids-) beschikking, in aanmerking komen voor extra ondersteuning wordt door het BTO een arrangement toegekend.

Bij iedere toelaatbaarheidsverklaring is beoordeeld en wordt aangegeven of we te maken hebben met een tijdelijk arrangement, met de mogelijkheid voor een parttime of gedeeltelijke plaatsing en/of er sprake is van een terugkeerperspectief.

In dit arrangement worden de doelen, de kaders, de mogelijkheden en middelen opgenomen.

Hoofdstuk 11: Extra ondersteuning

We onderscheiden twee niveaus van extra ondersteuning, licht en zwaar.

Lichte extra ondersteuning – niveau 5a: arrangement in gespecialiseerde setting (huidig SBO) voor kinderen / jongeren met OPP, eigen leerroutes en afspraak m.b.t. duur (waar mogelijk tijdelijk) van het arrangement), zoals

- Tijdelijk arrangement voor kinderen met een HGPD en/of OPP waarvan de ondersteuningsbehoeften niet zeer intensief zijn. Perspectief voor deze kinderen is terugplaatsing in het basisonderwijs (al of niet met AB).
- Tijdelijk arrangement voor kinderen met specifieke ondersteuningsbehoeften, waarvan niet duidelijk is welke setting het beste past bij hun begeleidingsbehoeften. Mogelijk inzet van jeugdhulp.

Zware extra ondersteuning – niveau 5b: intensief arrangement in gespecialiseerde setting (huidig SO) (met toelaatbaarheidsverklaring, met afspraken over OPP), zoals

- Tijdelijk arrangement voor kinderen met intensieve, specifieke ondersteuningsbehoeften, met een mogelijk perspectief op terugkeer in een reguliere setting (basisonderwijs) of het SBO, al of niet gecombineerd met jeugdhulp.
- Arrangement voor kinderen met specifieke, complexe en zeer intensieve ondersteuningsbehoeften, waarvan het perspectief is dat zij ook op termijn in een gespecialiseerde setting dienen te worden begeleid. Inzet van jeugdhulp / jeugdgezondheidszorg is noodzakelijk.

Opgemerkt mag worden dat het SWV zoekt naar mogelijkheden van bundeling, verbinding van expertise waarbij mix-vormen van ondersteuning mogelijk zijn: zowel van SBO en SO als van BaO, SO en SBO (zie Ondersteuningsplan).

Hoofdstuk 12: Beleid m.b.t. ernstig meervoudig beperkte leerlingen (EMB-kinderen).

Er zijn kinderen in Midden-Limburg die om verschillende redenen verstoken blijven van onderwijs. Kinderen voor wie uitgangspunten als “elk kind heeft recht op passend onderwijs” en “geen kind tussen wal en schip” ook behoren te gelden. Ook zij hebben recht op passend onderwijs. Kinderen met ernstig meervoudige beperkingen (EMB) zijn zulke kinderen. Over deze kinderen bestaat geen twijfel dat zij in aanmerking (blijven) komen voor de zwaarste vorm van extra ondersteuning in het kader van passend onderwijs.

Wat zijn “ernstig meervoudig beperkte kinderen”?

Het Platform Ernstig Meervoudig Gehandicapten omschrijft personen met een ernstig meervoudige beperking (EMB) als volgt:

“De groep personen met een ernstige meervoudige beperking is zeer divers en moeilijk te beschrijven, maar er is altijd sprake van een complexe problematiek en de onderstaande aspecten zijn te onderscheiden vanaf de geboorte of in de eerste levensjaren:

- Een zeer ernstige verstandelijke beperking.
- Een lichamelijke beperking.
- Bijkomende stoornissen zoals epilepsie, reflux.
- Een IQ dat lager is dan 35.
- Een ontwikkelingsleeftijd tot 24 maanden, waarbij de kalenderleeftijd ver boven de ontwikkelingsleeftijd ligt.
- Niet of nauwelijks kunnen communiceren door woord of gebaar.
- Niet of nauwelijks zelfstandig kunnen voortbewegen en meestal afhankelijk van een rolstoel.
- Vaak ernstige zintuiglijke beperkingen en prikkelverwerkingsstoornissen.
- Veel of regelmatige gezondheidsproblemen.
- Intensieve ondersteuning is altijd nodig bij alle aspecten van het dagelijkse leven gedurende dag en nacht.”

Volgens het EMG-platform zijn dit de belangrijkste oorzaken: “Meestal wordt de zeer ernstige verstandelijke beperking veroorzaakt door een hersenbeschadiging. De oorzaak kan zijn een chromosomale afwijking, infecties, een stofwisselingsziekte of complicaties voor, gedurende of na de zwangerschap.”

Waar gaan deze kinderen momenteel naar school?

EMB-kinderen in de leeftijd 0-4 jaar verblijven vooral in reguliere kinderdagverblijven, medische kinderdagverblijven / KDC's, therapeutische peutergroepen (revalidatiecentra) en verpleegkundige dagverblijven. Ook zijn er kinderen die volledig thuis verblijven, al dan niet met door ouders zelf georganiseerde dagbesteding.

De meeste EMB-kinderen van vier jaar en ouder beschikken op basis van hun medische indicatie van de gemeente een leerplichtonthefing en gaan dus niet naar school. Deze kinderen gaan naar kinderdagcentra zoals van PSW (Midden-Limburg West) of PGZ (Midden-Limburg Oost).

Deze kinderdagcentra bieden onder meer ontwikkelingsgerichte dagbesteding aan EMB-kinderen.

Om verschillende redenen hebben steeds meer van deze genoemde zorgorganisaties de behoefte kinderdagcentra in de (nabije) toekomst te verbinden aan het onderwijs. We zien dit in steeds meer kernen / dorpen / steden werkelijkheid worden.

Daarnaast zijn er EMB-kinderen die al naar school gaan, zoals naar een mytyl- en tytylschool en het speciaal onderwijs. De ervaring leert dat er meer kinderen die naar een kinderdagcentrum gaan deels of volledig naar school kunnen gaan, mits de ondersteuning toereikend is. De ZMLK-scholen in Midden-Limburg als De Maaskei (Heel) en de Herman Broerenschool (Roermond) en mytylschool Ulingshof (Venlo) hebben daar de afgelopen jaren in meer of mindere mate praktijkervaring mee opgedaan. Voor de volledigheid: ook bij Adelante in Valkenburg en de Maasgouw in Maastricht worden EMB-kinderen geplaatst.

Inmiddels worden er op landelijk niveau initiatieven ontwikkeld die er toe leiden dat EMB-kinderen niet door bureaucratische regelgeving of het ontbreken van regels, van ondersteuning verstoken blijven en/of thuiszitten.

Wat is ervoor nodig om deze EMB-kinderen van passend onderwijs te voorzien?

Voor het SWV Passend Onderwijs Midden-Limburg 31-02 is passend onderwijs een fundamenteel kinderrecht. Elk kind heeft unieke talenten en kwaliteiten en het onderwijs kan hem of haar faciliteren deze talenten maximaal te ontwikkelen. Dat recht en die potentie tot talentontwikkeling geldt onverkort ook voor EMB-kinderen.

Daarvoor is echter wel een intensieve en nauwe samenwerking tussen onderwijs- en zorginstellingen nodig en op operationeel niveau ook met de betreffende ouders/verzorgers.

Deze samenwerking moet (verder) zijn beslag krijgen in de samenwerking op de diverse niveaus in het SWV 31-02.

Uitgangspunten die gezamenlijk gedragen worden:

- Onderwijs- en zorginstellingen werken op gelijkwaardige en wederkerige wijze met elkaar samen.
- De integrale gedachte "1 kind, 1 gezin, 1 plan" is hierin leidend en stelt daarmee eisen aan de wijze van onderlinge afstemming en tevens geïntegreerde vormen van indicatiestelling in de zin van passende onderwijszorgarrangementen;
- De bekostiging tussen onderwijs en zorg verschilt, evenals de onderliggende procedures om van de betreffende middelen gebruik te kunnen maken. Er is regie nodig om tijdig de benodigde middelen te realiseren om onderwijszorgarrangementen voor EMB-kinderen mogelijk te maken. Vanwege de decentralisaties in het sociale domein hebben gemeenten hierin een grote en belangrijker rol. Afspraken in het OOGO moeten eveneens betrekking hebben om de genoemde EMB-kinderen;
- Ouders zijn essentiële, pedagogische partners voor het realiseren van onderwijszorgarrangementen voor EMB-kinderen;
- Pedagogisch optimisme is cruciaal voor de bejegening van EMB-kinderen;
- De ondersteuningsbehoefte van EMB-kinderen is in de praktijk vrij complex, zeker naarmate de gedragscomponent om extra ondersteuning en dito deskundigheid vraagt. Daartoe is de inzet van ambulante vormen van onderwijs- en zorgexpertise van toegevoegde waarde, zoals de inzet van gedragsdeskundigen en revalidatieartsen.

Zodra er aan deze uitgangspunten wordt voldaan en zowel zorg- als onderwijsorganisaties kwalitatief goed hun werk verrichten, zijn ook EMB-kinderen in staat tot realisatie van concrete leeropbrengsten en hun persoonlijke talentontwikkeling.

Welke keuzes maakt het SWV 31-02 voor deze EMB-kinderen?

Het SWV 31-02 maakt de volgende keuzes in het belang van de talentontwikkeling van EMB-kinderen:

1. Op grond van artikel 18a van de WPO beoordeelt het SWV of een leerling toelaatbaar is voor het SBO of het SO. Ook stelt het SWV het beleid en de procedure vast m.b.t. de terugplaatsing of overplaatsing van leerlingen voor wie de periode, waarop de toelaatbaarheidsverklaring (TLV) betrekking heeft, is verstreken. Voor de plaatsing van EMB-leerlingen in een voor hen passende school is het van belang dat dit gerealiseerd wordt met zo min mogelijk procedurele en administratieve belasting voor de ouders en de betrokken scholen. Een overweging daarbij is dat er geen twijfel bestaat over de noodzaak voor deze leerlingen om in aanmerking te komen voor de zwaarste vorm van ondersteuning binnen het kader van passend onderwijs.

2. EMB-kinderen worden aangemeld bij het BTO dat een eenvoudige, laagdrempelige procedure voor het toekennen van een toelaatbaarheidsverklaring volgt.
Voor EMBkinderen wordt een eenmalige toelaatbaarheidsverklaring toegekend gedurende het gehele verblijf in het speciaal onderwijs (tot maximaal 14 jaar).
3. Op basis van een inventarisatie van het aantal EMB-kinderen in Midden-Limburg worden voldoende middelen in de begroting opgenomen en ter beschikking gesteld om passend onderwijs voor deze kinderen daadwerkelijk mogelijk te maken.
4. De daartoe toegeruste S(B)O-voorzieningen binnen het SWV of aangesloten bij het SWV 31-02 voeren in 2018-2019 een pilot uit om onderwijs-zorg meer efficiënt en afgestemd op ondersteuningsbehoeften van kinderen in te richten. Zorgpartner is met name PSW.
Er wordt ook gewerkt aan de verbinding op 1 locatie van onderwijs en zorg in de gemeente Haelen (bij de Heisterkes van PSW in samenwerking met Stichting OG Buitengewoon en Stichting Adelante Onderwijs).
5. Uitgangspunten bij de opdrachten zijn: innovatief, doelmatig en doeltreffend. De betreffende speciaal onderwijsvoorzieningen behoren hun aanbod dan ook expliciet te vermelden in hun schoolondersteuningsprofiel. In het OOGO met de diverse gemeenten besteden directie en bestuur SWV en de respectievelijke schoolbesturen aandacht aan afspraken voor en over passend onderwijs en jeugdhulp voor EMB-kinderen.
6. Er behoren vanuit de gemeenten voldoende middelen beschikbaar te worden gesteld vanuit bijv. de AWBZ. Medewerking / ondersteuning van de zorgkantoren is in deze ook van belang.

Hoofdstuk 13: Residentiële plaatsingen in het speciaal onderwijs.

“Onder het bekostigingssysteem via het SWV vallen ook leerlingen die gedurende een bepaalde periode verblijven in een residentiële instelling en ingeschreven worden op een school voor SO waar de instelling mee samenwerkt. Dat kan bijvoorbeeld een instelling voor (open) jeugdzorg of geestelijke gezondheidszorg zijn. In het samenwerkingsverband moeten ook afspraken worden gemaakt over de plaatsing van deze kinderen in het (V)SO of in het regulier onderwijs en daarmee ook over de bekostiging van deze leerlingen.

Voor deze leerlingen geldt dat zij niet dezelfde procedure van aanmelding tot toelating doorlopen als de andere leerlingen in het funderend onderwijs en in het (voortgezet) speciaal onderwijs in cluster 3 en 4 voor wie de zorgplicht geldt. Zij worden op de school geplaatst die aan de residentiële instelling is verbonden zonder de procedure van het verkrijgen van een toelaatbaarheidsverklaring te hebben doorlopen. Net als nu is de zorgindicatie in deze situaties leidend. Onderwijs moet dan gelijk kunnen worden aangeboden.

De toelaatbaarheid geldt zolang de leerling op de residentiële instelling is geplaatst.

Indien de leerling ook daarna is aangewezen op het (v)so, vraagt de school voor (v)so een toelaatbaarheidsverklaring aan bij het samenwerkingsverband waarin de school is gelegen waar de leerling oorspronkelijk vandaan komt.

Dit samenwerkingsverband betaalt ook de kosten voor de plaatsing in het (v)so.”

Voor deze bijzondere groep van leerlingen heeft het SWV eerste afspraken maken met de betreffende SO-scho(o)len en de zorginstelling waarmee deze scho(o)len een samenwerkingsconvenant hebben rond integrale zorg- en onderwijsprogramma's.

De afspraak is gemaakt dat wanneer een kind is “uitbehandeld”, bij het zoeken naar een passende onderwijssetting altijd een lid van de OT wordt betrokken.

Het SWV ziet graag dat ook bij instroom het SWV / het OT betrokken is. Wat is het best passend, kan behandeling ook in verbinding met de huidige school, is plaatsing op de behandelschool noodzakelijk?

Leerlingenstromen worden jaarlijks in beeld gebracht en besproken met elkaar.

Verdere afstemming en nadere afspraken liggen voor in het schooljaar 2018-2019 e.v.

Hoofdstuk 14: Overzicht aanwezige expertise in het SWV Passend onderwijs 31-02.

In het SWV Passend Onderwijs PO 31-02 Midden-Limburg liggen de volgende scholen met expertise op het domein extra ondersteuning: SBO en SO-scholen.

SBO-scholen binnen de regio van het SWV	SO-scholen binnen de regio van het SWV	SO-scholen buiten de regio van het SWV waarmee samenwerkingsafspraken zijn
SBO Synergie De Balans te Roermond	SO (cluster 3): De Maaskei te Heel	SO (cluster 3): Adelante te Hoensbroek-Valkenburg
SBO De Horst te Echt-Susteren	SO (cluster 3): Herman Broerenschool te Roermond	SO (cluster 3): De Maasgouw te Maastricht
SBO Op de tump te Heel	SO (cluster 4): Latasteschool te Horn	SO (cluster 3): Ulingshof te Venlo
	SO (cluster 4): De Spoorzoeker te Roermond	
	SO (cluster 4): De Widdonck te Heibloem	
	SO (cluster 4): De Wijnberg te Roermond (behandelschool Mutsaersstichting)	

Voor een uitgebreide beschrijving van de scholen en de aanwezige expertise verwijzen we hier naar de websites van de verschillende scholen.

Bijlage 1: Samenwerking onderwijs – gemeenten in het kader van passend onderwijs en de transitie jeugdzorg.

Met name geput uit: Beleidsplan Jeugdhulp 2014–2016 van de gemeenten in de regio Midden-Limburg, evaluatie Beleidsplan Jeugdhulp 2014-2016 en verlenging Beleidsplan jeugdhulp.

Gemeenten zijn per 01-01-2015 verantwoordelijk voor de jeugdhulp.

Dit betekent een decentralisatie, waarbij de gemeenten taken op verschillende gebieden overnemen van de overheid op landelijk en provinciaal niveau. Maar het gaat niet alleen over overnemen, het gaat ook om het anders organiseren van de jeugdhulp, een transformatie.

Deze decentralisatie dwingt gemeenten op diverse domeinen te gaan samenwerken.

Gemeenten bereiden zich voor op de transformatie van de jeugdhulp, zoals schoolbesturen zich voorbereiden op passend onderwijs. Deze ontwikkelingen zijn complementair aan elkaar. De uitgangspunten en de visie passen vrijwel naadloos op elkaar.

De actuele samenwerking tussen gemeenten en het (primair) onderwijs is onderwerp van bespreking in de komende planperiode.

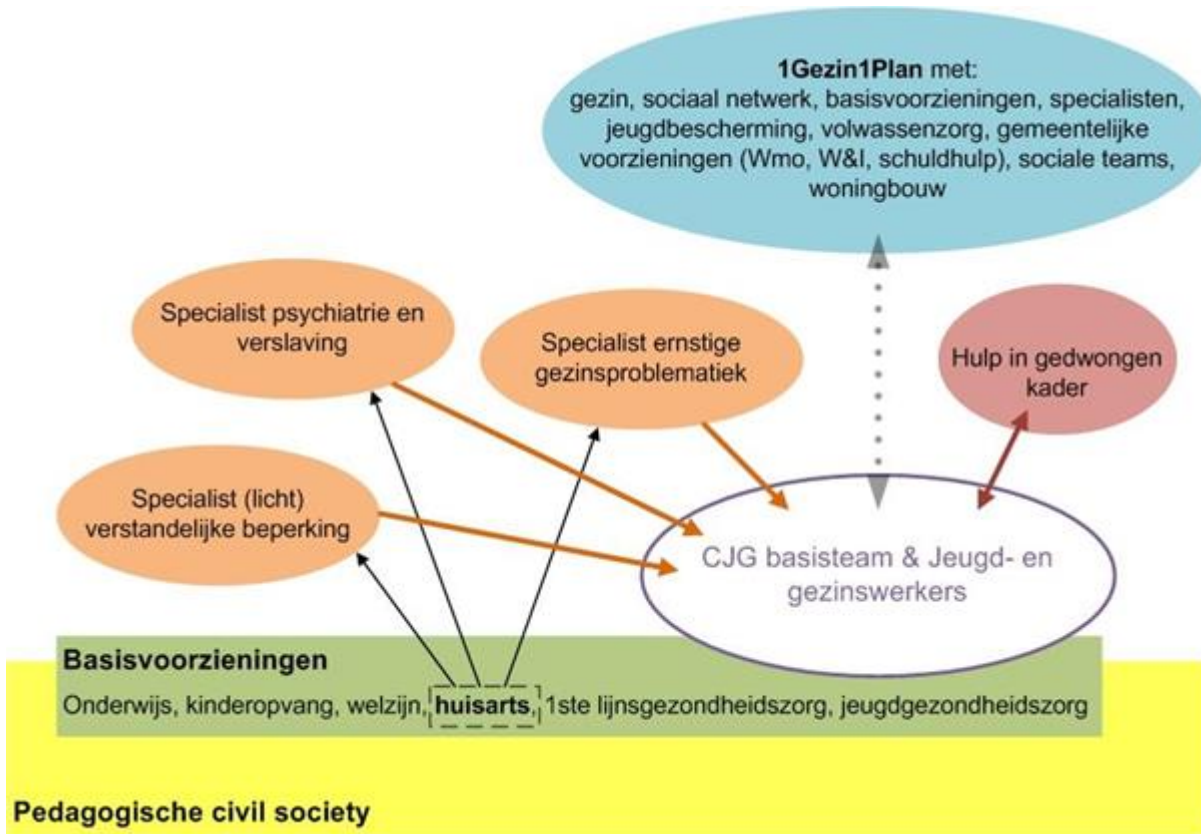
In de visienota zijn de volgende richtinggevende keuzes gemaakt:

- Hulp passend bij de vraag, snel en vroeg;
- De essentie van de jeugdhulp is: zo licht en kort als mogelijk, zo zwaar en lang als noodzakelijk;
- Basishouding van alle jeugdhulp = 1Gezin1Plan;
- Keuzevrijheid voor jeugdige en gezin bij hulpvorm en jeugdhulppartner;
- Opgroeien, ontwikkelen en opvoeden overnemen als veiligheid in geding is;
- Verantwoordelijkheid nemen voor alle jeugdigen en gezinnen waar hulp nodig is door aanbieders;
- Basisuniformiteit voor alle jeugdigen en gezinnen in Midden-Limburg;
- Stabiel, betaalbaar jeugdhulpstelsel met betekenis voor ouders;
- Participatie van ouders en jeugdigen vormgeven.

Toekomstmodel

In de visienota staat beschreven hoe we het nieuwe jeugdhulpstelsel zien. Het nieuwe jeugdstelsel focust op preventie, een integrale aanpak en (gespecialiseerde) jeugdhulp flexibel en op maat inzetten. Dit model werken we in uit naar wat we op de middellange termijn willen bereiken.

Het toekomstmodel voor de jeugdhulp in de regio Midden-Limburg ziet er als volgt uit:



In dit toekomstmodel onderscheiden we:

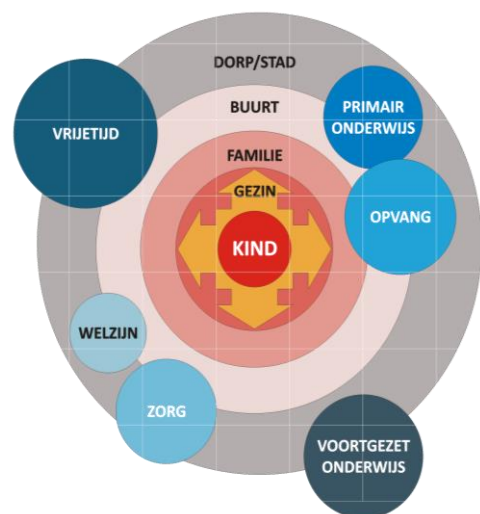
- de (pedagogische) Civil Society
- de basisvoorzieningen
- het Centrum voor Jeugd en Gezin als spin in het web
- de specialistische jeugdhulp
- het gedwongen kader

(Pedagogische) Civil society

De jeugdwet:

Een van de doelstellingen van de nieuwe jeugdwet is demedicaliseren, ontzorgen en normaliseren door ondermeer het opvoedkundig klimaat te versterken in gezinnen, wijken, scholen en in voorzieningen als kinderopvang en peuterspeelzalen.

Daarbij is opgenomen dat er een consultatiefunctie moet zijn voor professionals die werken met jeugd. Specifiek wordt in de jeugdwet vermeld dat nauwe samenwerking tussen gemeenten en het onderwijs nog belangrijker wordt als voorheen. Gemeenten en schoolbesturen dienen gezamenlijk vorm te geven aan die samenwerking.



Doelstellingen voor de komende jaren:

Het fundament van het stelstel wordt gevormd door de (pedagogische) civil society in gemeenten, buurten en wijken: de ouders en omgeving van het kind. In een goed functioneerde gemeenschap zijn ouders en burgers bereid en betrokken om in hun eigen sociale netwerk binnen het publieke domein verantwoordelijkheid te nemen rond het opvoeden en opgroeien van kinderen. Deze gemeenschap wordt gevormd door ouders, burens, families, cultuur in de wijk etc. Gemeenten hebben een stimulerende rol bij het versterken van deze (pedagogische) civil society. Gemeenten streven naar een integrale aanpak van burgervragen (uitkering, schuldhulp, wmo, kinderopvang) optimale leefomgeving, denk hierbij aan kindvriendelijke inrichting van wijken en het stimuleren van de participatie van burgers hierbij, maar ook aan het CJG.

Ondersteunen, faciliteren en stimuleren van de (pedagogische) civil society gericht op het volledige sociale domein. Vanuit Wmo perspectief wordt de (pedagogische) civil society de participerende samenleving genoemd. Het resultaat moet zijn een samenleving in beweging waarin eigen verantwoordelijkheid wordt genomen en waarin we allemaal mede-opvoeders zijn. Dit vraagt een cultuuromslag in verwachtingen, het denken en handelen van burgers. Gemeenten kunnen deze (pedagogische) civil society niet creëren. Een kenmerk van de (pedagogische) civil society is immers dat de burgers zelf verantwoordelijkheid gaan nemen. Gemeenten kunnen de (pedagogische) civil society wel stimuleren, onder andere door burgerinitiatieven te belonen en door de basisvoorzieningen te betrekken bij een cultuurverandering.

De basisvoorzieningen

Doelstellingen voor de komende jaren:

- Basisvoorzieningen bieden goede en snel inzetbare ondersteuning bij opvoed- en opgroevraagstukken waarbij de zorgstructuur lokaal kan verschillen. Ondersteuning is gericht op versterken van de basisvoorziening of ondersteuning van de ouders of jeugdige(n).
- Binnen de zorgstructuur worden ouders en jongeren betrokken bij gesprekken, consultatie bij een specialist en het opstellen van een gezinsplan.
- Basisvoorzieningen leveren een bijdrage aan het ontzorgen, normaliseren en demedicaliseren.

Resultaat:

- Basisvoorzieningen zijn toegerust in de rol van medeopvoeder en kunnen snel en direct professionals betrekken bij opvoedvraagstukken. Basisvoorzieningen zijn breed toegankelijk: (gratis) kinderopvang voor ouders met schulden en bij een sociaal medische indicatie.
- Ouders en kinderen met opvoedvragen/problemen zijn ondersteund door professionals die werken bij de basisvoorziening. Daar waar de basisvoorziening onvoldoende ondersteuning kan bieden is er vanuit de basisvoorziening laagdrempelige jeugdhulp beschikbaar voor ouders en jeugdigen.
- Ouders en jongeren zijn fullpartner in de (opstart naar) jeugdhulp.

Onder basisvoorzieningen verstaan we de plekken, functies of voorzieningen die deel uitmaken van de "natuurlijke omgeving" van ouders en jeugdigen: de jeugdgezondheidszorg, de verenigingen, de scouting, de huisartsen, de kinderopvang, de welzijnswerkers, de scholen, etc.

Door jeugdhulp in en om de basisvoorziening te brengen, krijgen ze ondersteuning bij het omgaan met opgroei-problematiek. Ondersteuning betekent de basisvoorzieningen "in de eigen kracht zetten" zodat ze zelf verder kunnen met ouders en jeugdigen. Als dat onvoldoende blijkt wordt vanuit de basisvoorziening het contact gelegd met de ouders en/of de jeugdigen om hulp op maat te organiseren. Inzet van het Centrum voor Jeugd en Gezin bij de basisvoorzieningen is daarbij cruciaal.

De huidige zorgstructuur bestaat uit verschillende zorg- of netwerkoeverleggen. Deze kunnen lokaal per gemeente of per samenwerkingsverband van het onderwijs verschillen.

We willen in deze regio vanuit dezelfde uitgangspunten rond de zorgstructuur werken. Momenteel vindt zowel binnen het PO als VO de nulmeting van het schoolondersteuningsprofiel plaats.

Dit leidt in het voorjaar van 2013 tot het vaststellen van het ondersteuningsprofiel op school-, bestuurs – en samenwerkingsverbandniveau. Mede op basis van dit profiel wordt de basis-, lichte en zware ondersteuning van de beide SWV-en vastgesteld. Jeugd- en gezinswerkers van het Centrum voor jeugd en Gezin worden **op vraag** ingezet in de ondersteuningsstructuur van het onderwijs.

Het Centrum voor Jeugd en Gezin en toegang tot gespecialiseerde jeugdhulp

De Jeugdwet:

Gemeenten dienen te zorgen voor een herkenbare en laagdrempelige organisatie van de jeugdhulp. Ouders en kinderen moeten terecht kunnen bij een aangewezen organisatie met vragen en zorgen over opvoeden, opgroeien, geestelijke gezondheid of de veiligheid van een kind. Hierbij is het van belang dat ondersteuning in de eigen omgeving wordt geboden, inzetten op eigen kracht en 1Gezin1Plan en 1 regisseur.

Verder concretisering van de toegang volgens de jeugdwet:

Waarborgen dat passende hulp tijdig wordt ingezet, consultatiefunctie voor professionals, directe interventies realiseren bij crisis, bij complexe hulpvragen of wanneer de veiligheid in het geding is zo snel mogelijk specialistische jeugdhulp inzetten.

Huisartsen, de medisch specialisten en de jeugdartsen kunnen verwijzen naar specialistische jeugdhulp. Gemeenten maken met hen en de zorgverzekeraar afspraken over hun "verwijsgedrag".

Gemeenten in Midden-Limburg kiezen ervoor Centra voor Jeugd en Gezin een spilfunctie te geven in deze taakstelling. Vanuit de Centra voor Jeugd en Gezin participeren teamleden in de ondersteuningsteams op de scholen van het SWV Midden-Limburg 31-02. Hiermee wordt / is de verbinding gelegd met de jeugdhulp en het beleid in deze van de gemeenten in de regio Midden-Limburg.

Doelstellingen:

Realisatie van een snel inzetbaar, adequaat basisaanbod jeugdhulp gericht op de meest voorkomende vragen en problemen van ouders en jeugdigen.

Realisatie van consultatiefunctie voor professionals.

De toegang tot de specialistische jeugdhulp herkenbaar en laagdrempelig organiseren.

Samenwerking realiseren met de "verwijzers" van de jeugdhulp (huisartsen, medisch specialisten, de jeugdartsen en partners uit het gedwongen kader) m.b.t. toegang tot de jeugdhulp.

Het Centrum voor Jeugd en Gezin op laten gaan in de meest passende organisatievorm.

Resultaat:

Ouders en kinderen weten waar ze terecht kunnen met vragen over opvoeden en opgroeien

Er is kwalitatief goede jeugdhulp beschikbaar die snel, op maat en zonder indicatie ouders en jongeren ondersteunt van licht tot zwaar.

Om dit te realiseren is de taakstelling van CJG uitgebreid. Daarmee draagt het CJG zorg voor de volgende taken gericht op opvoeden en opgroeien:

- Informatie en advies, zowel individueel als groepsgericht.
- **Op vraag** opvoedondersteuning aan ouders en jeugdigen van licht tot zwaar.
- **Op vraag** betrekken van specialistische hulp (of wel de toegang naar specialistische hulp).
- Ondersteuning (**op vraag**) aan de basisvoorzieningen bij opvoed- en opgroevraagstukken.

Er zijn teams van jeugd- en gezinswerkers ingericht.

Teams jeugd- en gezinswerkers

De twee CJG's in Midden-Limburg werken met met teams van jeugd- en gezinswerkers.

De jeugd- en gezinswerkers werken ambulante en gebiedsgebonden. Ze zijn te vinden in alle basisvoorzieningen, zoals de kinderopvang, het onderwijs en bij de huisarts. De jeugd- en gezinswerkers denken mee met de basisvoorzieningen (consultatie en advies). Gezinnen die meer hulp nodig hebben dan de basisvoorzieningen kunnen bieden, krijgen (tijdelijk) ambulante hulp vanuit het team van jeugd- en gezinswerkers. Deze vorm van hulp is flexibel en op maat. Het kan gaan om een kortdurende begeleiding van enkele gesprekken of een langdurend traject voor een gezin met meervoudige problemen. De basishouding is 1Gezin1Plan, namelijk werken vanuit perspectief van het gezin. Ouders bepalen mee de gezinsdoelen (eigen verantwoordelijkheid). Er wordt ingezet op eigen kracht van het gezin, het inzetten van het eigen netwerk en waar nodig worden integrale gezinsplannen gemaakt. In de basishouding 1Gezin1Plan wordt nauw samengewerkt met andere betrokkenen in het gezin. Dit kunnen partners uit verschillende domeinen of organisaties zijn zoals sociale zaken, schuldhulpverlening, WMO-team, volwassenenzorg.

Altijd wordt gewerkt met behoud van de eigen professionaliteit van de jeugd- en gezinswerker.

Dat betekent ook wegen van wat acceptabel is in het kader van veiligheid en/of ontwikkelingsdreiging bij het kind. Jeugd- en gezinswerkers schakelen "Veilig Thuis" in op het moment dat ze zich zorgen maken over de ontwikkeling van een kind, maar de ouders geen extra hulp aanvaarden (ondanks extra inspanning uit het team),

Expertise en kwaliteit

In de teams zijn de expertises van de huidige soorten ambulante hulp samengevoegd. Het gaat om de expertise van: het algemeen maatschappelijk werk, MEE, Bureau Jeugdzorg (toegang), 1^o lijns GGZ, 2^o lijns GGZ, verslavingszorg, provinciale jeugdzorg, zorg voor jeugd met een licht verstandelijke beperking en de zorg voor jeugd met een verstandelijke handicap.

We gaan uit van 10-12 medewerkers voor een gebied van ongeveer 20.000 inwoners.

Naast de basisvaardigheden die ieder teamlid moet beheersen zijn verschillende teamleden ook domeinexpert zoals kennis van psychiatrische aandoeningen bij jeugd en ouders, verstandelijke beperkingen bij jeugd en ouders of verslavingszorg. Deze domeinexperts zijn verantwoordelijk voor het bijhouden en overdragen van deze expertise. Ook zijn ze verantwoordelijk voor het onderhouden van de relaties met het “domeinnetwerk”.

Expliciete relatie met CJG in ons SWV

Aan iedere basisschool zijn CJG-ers verbonden en deze CJG-ers maken deel uit van de Ondersteuningsteams van het SWV Passend Onderwijs PO 31-02 Midden-Limburg. Er zijn hiermee korte lijnen gerealiseerd onderwijs-jeugdhulp en omgekeerd. In algemene zin zijn de ervaringen die de scholen hebben met de inzet van CJG positief. De verbinding aan de scholen en de Ondersteuningsteams hebben gezorgd voor laagdrempelig en vroegtijdige inzet van jeugdhulp. Periodieke evaluaties en wensen kunnen leiden tot bijstellingen. Voor 2018-2022 zijn aandachtspunten: nog meer delen van ondersteuningsbehoeften en –signalen, uitrol in de voor- en vroegschoolse organisaties en consultatiebureaus (naar meer preventie), snellere en effectievere doorgeleiding naar 2^o lijns hulpverlening.

Bijlage 2: Deskundigen verbonden aan het Samenwerkingsverband

Een toelaatbaarheidsverklaring voor het S(B)O moet voorzien zijn van een deskundigenadvies.

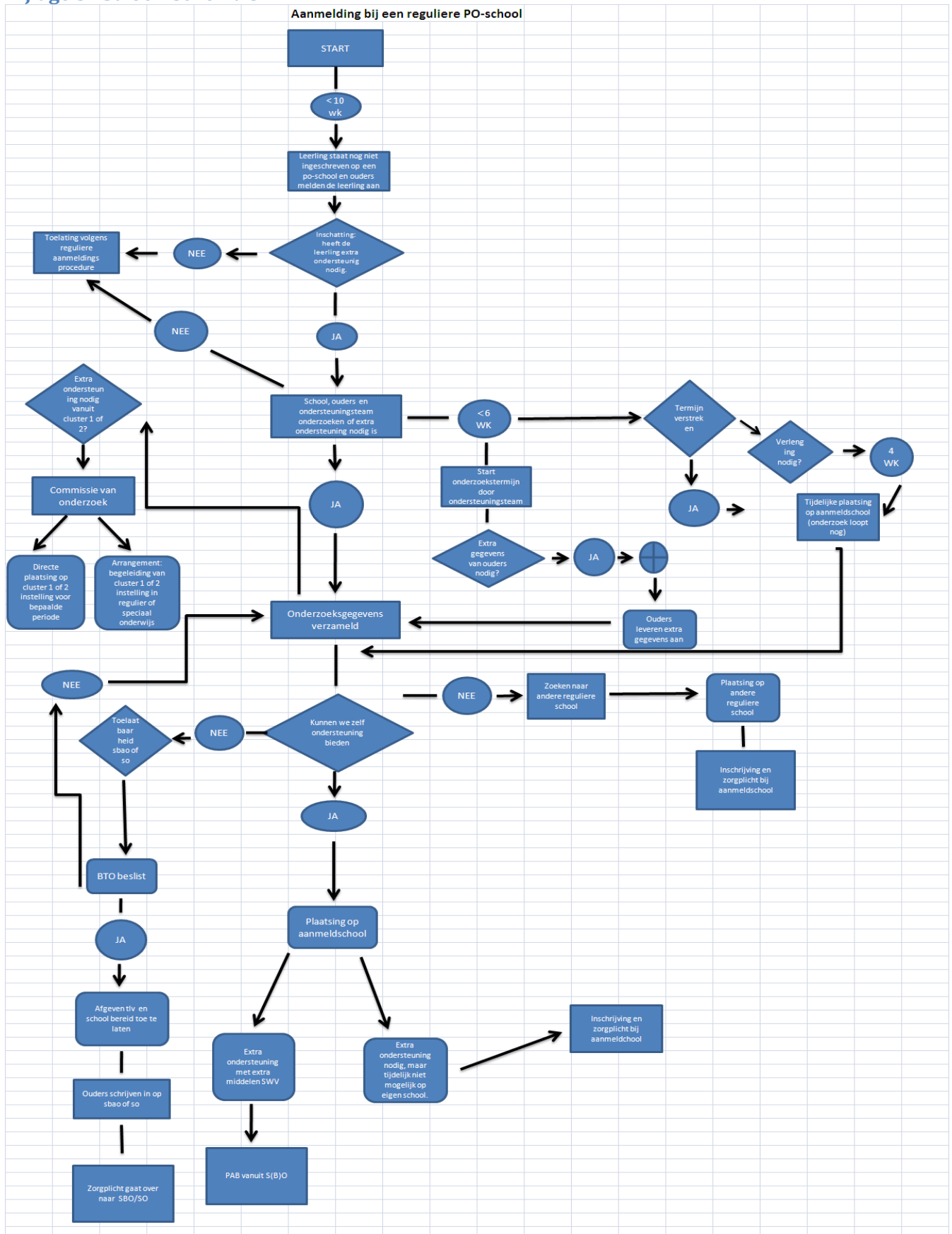
Op grond van artikel 18a elfde lid van de Wet Passend Onderwijs is geregeld door welk type deskundigen het samenwerkingsverband zich moet laten adviseren over de toelaatbaarheid van leerlingen tot het onderwijs aan een speciale school voor basisonderwijs in het samenwerkingsverband of tot het speciaal onderwijs.

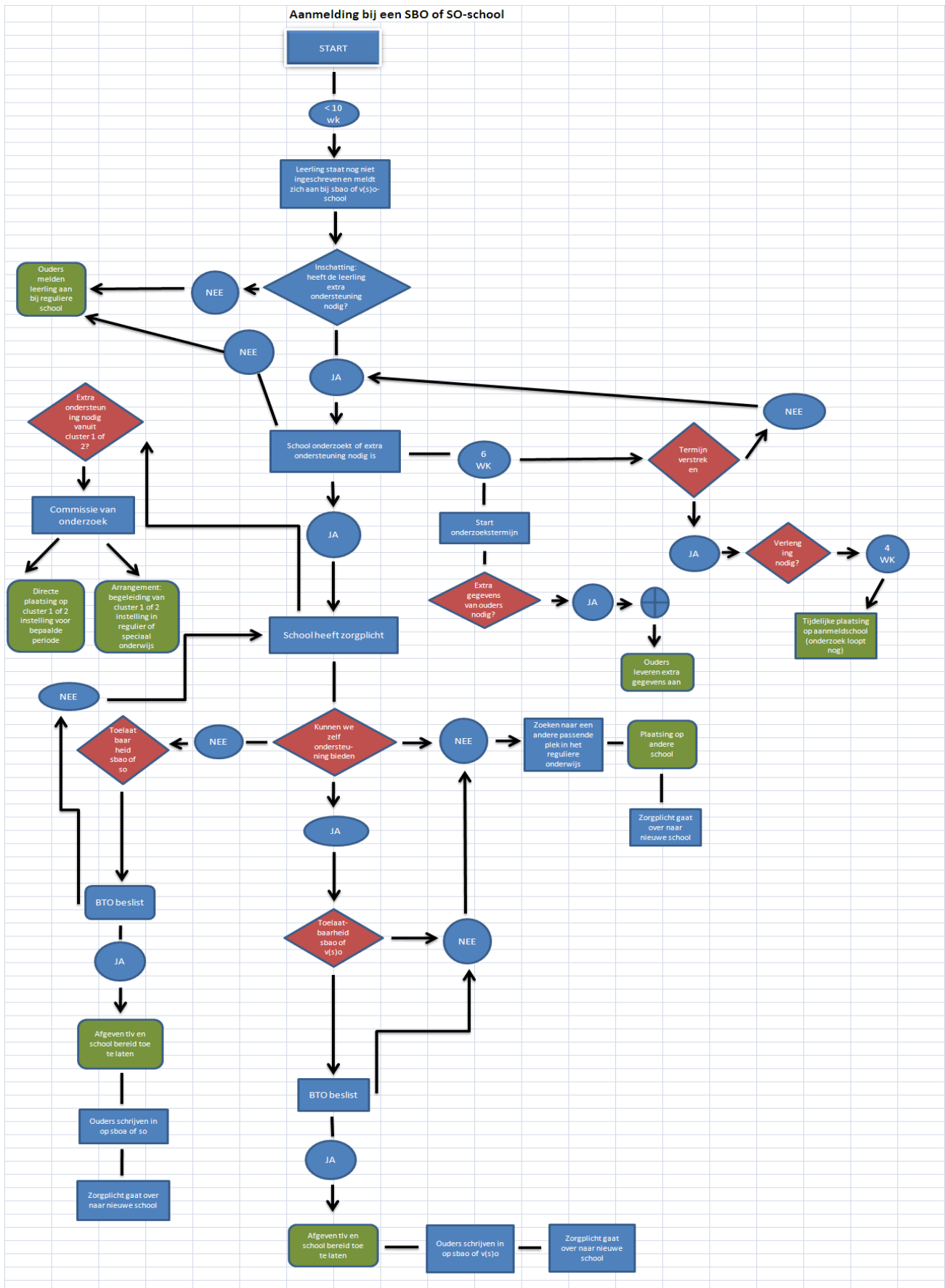
In dit besluit is bepaald dat voor de toelating tot het speciaal basisonderwijs en voor toelating tot het (voortgezet) speciaal onderwijs het samenwerkingsverband zich moeten laten adviseren door ten minste twee deskundigen waaronder in elk geval een orthopedagoog of een psycholoog. De tweede deskundige is afhankelijk van de ondersteuningsvraag van de leerling (zoals blijkt uit de gegevens van de ouders of de school).

Dit is een psycholoog, een pedagoog, een maatschappelijk werker, een arts of een kinderpsychiater.

Het samenwerkingsverband kan ervoor kiezen om extra deskundigen te betrekken bij het advies over de toelaatbaarheid van een leerling.

Bijlage 3: Stroomschema's





Toelichting bij de stroomschema's:

Voorwaarden aanmelding bij reguliere school

De aanmeldingsprocedure van de school is leidend. Natuurlijk kunnen ouders voor de inschrijving het schoolondersteuningsprofiel in de schoolgids raadplegen. Nadat de ouders hun kind schriftelijk hebben aangemeld, kan de zorgplicht ingaan. Hiervoor moet zijn voldaan aan de onderstaande voorwaarden:

- Er is plaatsruimte op de school van aanmelding (de school is niet vol).
- Ouders respecteren de grondslag van de school.
- Voor primair onderwijs: aanmelden kan vanaf de leeftijd van 3 jaar. Kinderen die jonger zijn, kunnen op een wachtlijst ("lijst van vooraanmeldingen") worden geplaatst.
- Ouders moeten bij de aanmelding aangeven dat ze vermoeden dat hun kind extra ondersteuning nodig heeft.
- Bij aanmelding op meerdere scholen moeten ouders doorgeven bij welke school hun kind nog meer is aangemeld. Dan is het aan de scholen of het samenwerkingsverband om aan te geven hoe ze hiermee omgaan:
 - Optie a: de scholen vragen, eventueel via het samenwerkingsverband, aan de ouders welke school hun voorkeur heeft. Deze school krijgt de zorgplicht als dat nodig is.
 - Optie b: centrale aanmelding via het samenwerkingsverband. De school die ouders als eerste voorkeur opgeven, heeft de zorgplicht als dat nodig is. Als ouders bij scholen van verschillende samenwerkingsverbanden aanmelden, kan na overleg met de ouders 1 school worden aangewezen die de zorgplicht krijgt als dat nodig is.

De termijn om een passende plak voor een kind te vinden, gaat in vanaf het moment dat de school de aanmelding heeft ontvangen. Dat is doorgaans op de datum dat de ouders het aanmeldingsformulier hebben ingevuld. De school kan dit bijvoorbeeld in een ontvangstbevestiging aangeven. Vervolgens heeft de school 6 weken de tijd om een passende plek te vinden. Dit zijn gewone weken, geen schoolweken.

Eventueel kan deze termijn met 4 weken worden verlengd.

Hoe stelt de school vast of extra ondersteuning nodig is?

De school schat op basis van de door de ouders aangeleverde informatie in of de leerling extra ondersteuning nodig heeft. Dit doet een school op basis van eigen ervaring en kennis van bijvoorbeeld welke ondersteuning de leraren op de school zelf kunnen bieden. De school maakt een inschatting op basis van de beschikbare informatie, ook als die beperkt is. Als de school vindt dat de informatie daar aanleiding voor geeft, kan de school onderzoeken of de leerling extra ondersteuning nodig heeft. Als er geen aanleiding is om verder onderzoek te doen, is dat niet nodig.

Om te onderzoeken of een kind extra ondersteuning nodig heeft, gebruikt de school de informatie van de ouders, eventueel aangevuld met informatie van het kinderdagverblijf, de peuterspeelzaal of het onderwijskundig rapport van de voorgaande school voor primair onderwijs (bij aanmelding in het voortgezet onderwijs). Als het kind al op een school zit, vormt de informatie van de school ook een belangrijke bron voor de school waar het kind is aangemeld. Heeft de school onvoldoende informatie voor een goede beoordeling, dan kan de school extra informatie vragen aan de ouders. Wil de school dat een psycholoog of een orthopedagoog aanvullend onderzoek doet, dan moeten de ouders daar toestemming voor geven. Ook als de school informatie over het kind / de jongere bij andere instanties wil opvragen, moeten de ouders toestemming geven. Wanneer deze aanvullende informatie niet beschikbaar is of komt, moet de school werken met informatie die er wel is. Ook als de ouders aangeven dat ze geen informatie willen leveren, moet de school het onderzoek uitvoeren met de informatie die wel beschikbaar is.

Voorwaarden voor plaatsing op een andere reguliere school

Als een reguliere school constateert dat een leerling extra ondersteuning nodig heeft en de school kan die ondersteuning zelf niet bieden, gaat de school in overleg met de ouders. In dat gesprek geeft de school aan of er een reguliere school is die wel een passend programma kan bieden en zo ja, welke school dit is. Dit kan een school binnen het eigen samenwerkingsverband zijn, maar dat is niet verplicht.

De school heeft hiermee nog niet aan de volledige zorgplicht voldaan. De school van aanmelding moet op basis van het gesprek met de ouders een voorstel doen voor plaatsing op een andere reguliere school of een school voor speciaal (basis) onderwijs. Deze school moet plek hebben en bereid zijn om de leerling toe te laten. Het is dan aan de ouders om hun kind vervolgens op die school in te schrijven. Pas op dat moment gaat de zorgplicht over naar de nieuwe school.

Zijn ouders het niet eens met het voorgestelde aanbod, dan kunnen zij bezwaar aantekenen bij het bevoegd gezag van de (eerste) school of de Geschillencommissie Passend Onderwijs (GPO):

<https://onderwijsgeschillen.nl/commissie/geschillencommissie-passend-onderwijs-gpo> .

Of ze kunnen besluiten om hun kind bij een andere school aan te melden. Deze nieuwe school krijgt dan de zorgplicht.

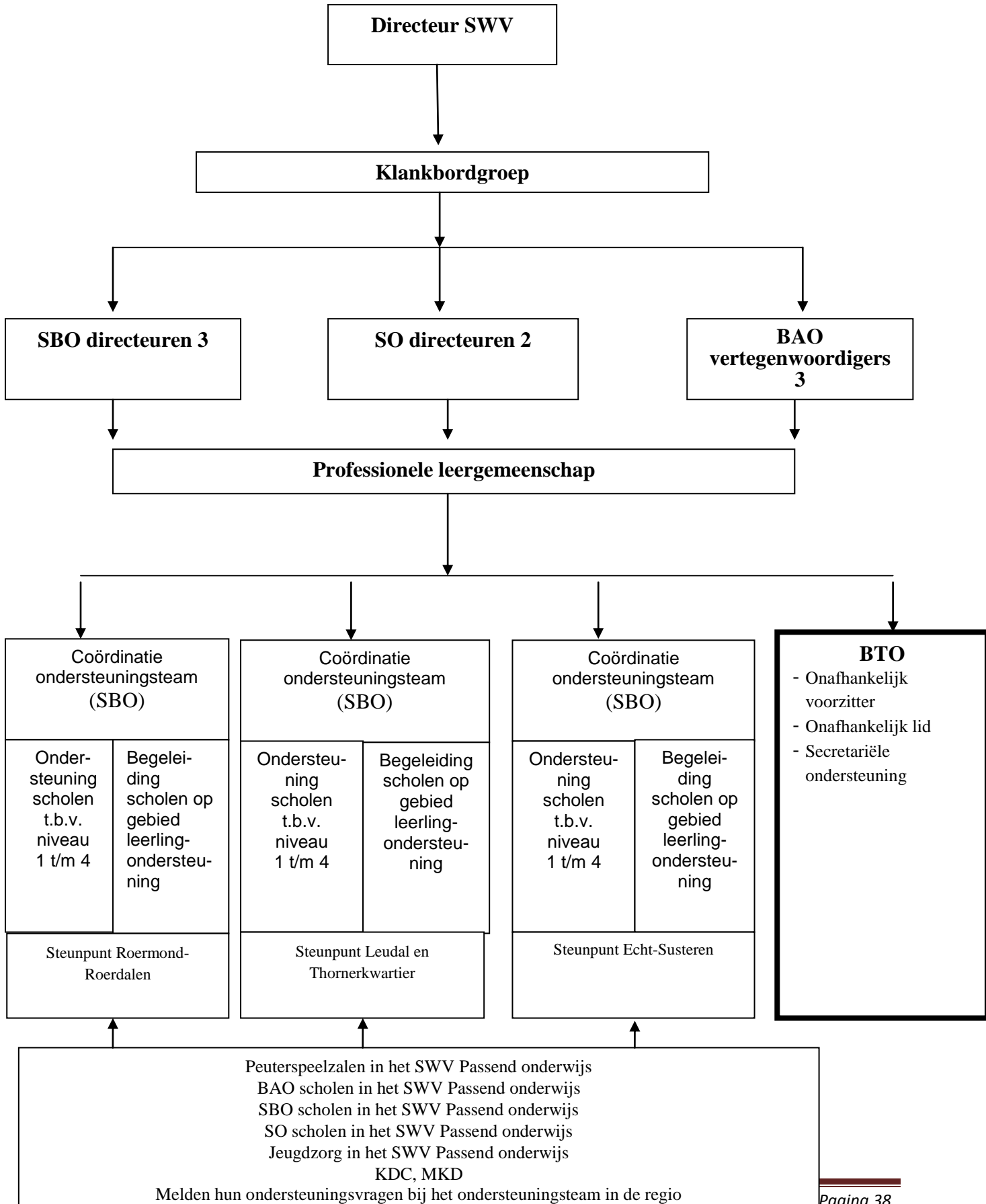
Aanmelding bij een school voor speciaal onderwijs (s(b)o)

De aanmelding bij het s(b)o gebeurt altijd schriftelijk. Nadat de leerling schriftelijk is aangemeld, gaat de zorgplicht in. Hiervoor moet wel zijn voldaan aan de onderstaande voorwaarden:

- Er is plaatsruimte op de school van aanmelding (de school is niet vol).
- Ouders respecteren de grondslag van de school.
- Voor speciaal onderwijs: aanmelden kan vanaf de leeftijd van 3 jaar.
- Voor voortgezet speciaal onderwijs: als de leerling wordt aangemeld voor het diplomagerichte uitstroomprofiel, moet de leerling voldoen aan het Inrichtingsbesluit. Dat wil zeggen dat er uitzicht moet zijn op het behalen van een diploma.
- Bij aanmelding op meerdere scholen moeten ouders doorgeven bij welke school hun kind nog meer is aangemeld. Dan is het aan de scholen of het samenwerkingsverband om aan te geven hoe ze hiermee omgaan:
 - Optie a: de scholen vragen, eventueel via het samenwerkingsverband, aan de ouders welke school hun voorkeur heeft. Deze school krijgt de zorgplicht als dat nodig is.
 - Optie b: centrale aanmelding via het samenwerkingsverband. De school die ouders als eerste voorkeur opgeven, heeft de zorgplicht als dat nodig is. Als ouders bij scholen van verschillende samenwerkingsverbanden aanmelden, kan na overleg met de ouders één school worden aangewezen die de zorgplicht krijgt als dat nodig is.

De zorgplicht geldt ook als er voor een kind (nog) geen TLV is afgegeven. De aanmeldingsschool moet voor dit kind op zoek naar een andere passende plek.

Bijlage 4: Organogram SWV 31-02



Bijlage 5: Hoe om te gaan met een geschil of conflict

Mediation.

Partijen die met elkaar een conflict of geschil hebben kunnen met behulp van een onafhankelijke neutrale derde, alvorens naar de geschillencommissie te stappen, op zoek gaan naar een oplossing.

Mediation kan dan worden ingezet.

Mediation kan worden uitgevoerd door:

1. een lid van een ander ondersteuningsteam, dat in de vorm van een second opinion probeert partijen op één lijn te krijgen of een onafhankelijk (ortho)pedagoog of psycholoog die zich een oordeel vormt en hiermee met partijen in gesprek gaat.

Een mediator kan dan met beide partijen afzonderlijk bekijken of de zaak zich leent voor mediation of voor een formele behandeling door de geschillencommissie.

Mediation kan worden ingezet voor:

De behandeling van klachten die bij de landelijke klachtencommissie onderwijs (LKC) worden ingediend.

Bemiddeling bij verschil van inzicht tussen ouders en school / bevoegd gezag t.a.v. extra ondersteuning voor een leerling.

De behandeling van medezeggenschapsgeschillen.

Mediation is een vorm van het oplossen van conflicten waarbij partijen die met elkaar een conflict hebben m.b.v. een onafhankelijk neutrale derde proberen zelf een oplossing voor dat conflict te vinden. De mediator is dan de procesbegeleider. In vertrouwelijke gesprekken brengt hij/zij de vastgelopen communicatie weer op gang. De beide partijen zijn actief, staan open voor bemiddeling en hebben een grote inbreng.

De mediator kiest geen partij of velt geen oordeel. Hij/zij zorgt ervoor dat de belangen, wensen en zorgen van beide partijen op tafel komen. De mediator begeleidt de partijen bij het onderhandelen om samen tot een oplossing te komen, die voor alle partijen acceptabel en haalbaar is.

Mediation is gericht op herstel van het vertrouwen en herstel van de relatie in de toekomst. Partijen moeten immers met elkaar weer verder. Het kan ook zijn dat partijen ervoor kiezen om hun conflict bespreekbaar te maken en op een goede manier tot een afronding komen.

Bij mediation gelden twee belangrijke uitgangspunten:

Vertrouwelijkheid en geheimhouding: alles wat tijdens de mediationgesprekken besproken wordt, valt onder de geheimhoudingsplicht van partijen.

Vrijwilligheid: mediation kan alleen starten wanneer beide partijen hieraan willen meedoen. De ene partij kan de andere niet dwingen. Mediation vindt plaats op basis van vrijwilligheid. En het staat ieder vrij op elk gewenst moment de mediation te beëindigen. Uitgangspunt is dat partijen samen de wens hebben om een oplossing te vinden voor hun probleem.

2. Onderwijsconsulenten.

Een tweede mogelijkheid om een verschil van inzicht tussen ouders en school / bevoegd gezag op te lossen is de inzet van een onderwijsconsulent. Onderwijsconsulenten kunnen (kosteloos) advies en begeleiding bieden aan ouders rond onderwijs aan *geïndiceerde* leerlingen.

De consulenten die nu nog advies en begeleiding bieden bij de huidige landelijke indicatiestelling, sinds 2002, krijgen daarmee ook een plek binnen passend onderwijs.

Scholen en ouders van kinderen met extra ondersteuningsbehoeften kunnen na 1 augustus a.s. een beroep doen op de onderwijsconsulenten.

Er kan een beroep worden gedaan op de onderwijsconsulent als:

- er sprake is van plaatsingsproblematiek van een kind met extra ondersteuningsbehoeften in het PO of VO
- als ouders en/of school problemen ervaren m.b.t. het handelingsdeel van het OPP
- als een leerling langer dan 4 weken thuiszit en er geen uitzicht is op terugkeer naar de school waar deze leerling ingeschreven staat en er door deze school geen ander passend onderwijs kan worden geadviseerd.

Voor scholen geldt dat als zij een aanmelding willen doen bij het Bureau Onderwijsconsulenten, ouders hiervan op de hoogte moeten zijn en hiermee ook akkoord gaan.

Dit heeft te maken met het feit dat ouders moeten tekenen, wanneer informatie wordt uitgewisseld van / naar het Bureau Onderwijsconsulenten.

Als partijen (of één van beide partijen) niet akkoord zijn met het advies van de onderwijsconsulent kan en mag het dagelijks bestuur i.c. de directeur van het SWV Passend Onderwijs een bindend besluit nemen.

Wanneer ook dan één van de partijen het niet eens is met dit besluit van het bestuur van het SWV, wordt het geschil voorgelegd aan de landelijke geschillencommissie.

3. De (landelijke) geschillencommissie.

Wanneer er een verschil van mening is en blijft tussen ouders enerzijds en school / ondersteuningsteam anderzijds kan in het uiterste geval het probleem aan de Geschillencommissie Passend Onderwijs (GPO):

<https://onderwijsgeschillen.nl/commissie/geschillencommissie-passend-onderwijs-gpo> .

Hierna rest alleen nog een beroepsprocedure bij de rechtbank.

Schoolbesturen moeten in de uitvoering van het toelatingsbeleid er rekening mee houden dat ouders, wanneer zij het niet eens zijn met een beslissing van het bevoegd gezag, een geschil aanhangig kunnen maken bij de geschillencommissie.

Deze landelijke commissie is samengesteld uit tenminste 7 leden die beschikken over (ortho)pedagogische, psychologische, maatschappelijke, bestuurlijke, juridische en medische deskundigheid.

De leden mogen geen deel uitmaken van het bevoegd gezag van één van de scholen die deelnemen aan dat SWV dat betrokken is in het geschil.

Als er sprake is van een ingediend geschil, moet het bevoegd gezag van de school rekening houden met het oordeel van deze geschillencommissie.

Wanneer het bevoegd gezag een beslissing neemt die afwijkt van het oordeel van de geschillencommissie moet het bevoegd gezag dit beargumenteren.

Ouderorganisaties pleiten ervoor dat uitspraken van de geschillencommissie bindend zijn. Dit besluit is tot nu toe echter nog niet genomen. (Zal mogelijk in een volgende AMvB worden opgenomen.)

De geschillencommissie passend onderwijs behandelt geschillen over:

- de toelating van leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben
- verwijdering van leerlingen
- het ontwikkelingsperspectief.

Alle scholen voor PO en VO zijn van rechtswege aangesloten bij de landelijke geschillencommissie.

Bijlage 6: Landelijk geschillencommissie Passend Onderwijs en stroomschema bij conflicten en geschillen

Dit besluit bepaalt de deskundigheid van de leden, het aantal leden, de wijze van benoeming en de wijze van ontslag van de leden van de landelijke geschillencommissie passend onderwijs, zoals bedoeld in artikel 43 van de Wet op het primair onderwijs, artikel 44 van de Wet op de expertisecentra en artikel 27c van de Wet op het voortgezet onderwijs.

Deskundigheid van de leden

In dit besluit zijn voorschriften gegeven voor de deskundigheid van de leden van de commissie. Hiertoe behoren in ieder geval de orthopedagogische, psychologische, bestuurlijke, onderwijskundige, gedragsmatige, maatschappelijke, juridische en medische deskundigheid en ervaring. Er is voor een breed spectrum aan deskundigheden gekozen, gezien de uiteenlopende aard van de geschillen die aan deze commissie kunnen worden voorgelegd.

Afhankelijk van de aard van het ingediende geschil kiest de commissie uit haar leden een voorzitter en twee leden. Het secretariaat van de geschillencommissie draagt zorg voor de voorbereiding van de behandeling van het geschil en de keuze voor de samenstelling van de geschillencommissie. De leden mogen niet werkzaam zijn binnen het gezagsbereik van een school, instelling of samenwerkingsverband, die bij het specifieke geschil betrokken is.

Voordracht van de leden

De leden van de commissie worden benoemd op een gezamenlijke en bindende voordracht van de landelijke ouder-, gehandicapte- en patiëntenorganisaties en de sectororganisaties gezamenlijk. Er is voor bindende voordracht gekozen, omdat de geschillencommissie een oordeel valt bij geschillen tussen ouders en schoolbesturen, en het van belang is dat er bij hun vertegenwoordigers draagvlak is voor de samenstelling van de geschillencommissie. Bij de voordracht en/of bij relevante casuïstiek kan ook expertise vanuit cluster 1 en 2 worden betrokken.

Deze invulling van bindende voordracht is naar analogie van de landelijke Commissie voor Geschillen WMS (LCG WMS) die is ondergebracht bij de Stichting Onderwijsgeschillen.

Oordeel aan bevoegd gezag

De geschillencommissie zendt haar oordeel aan het bevoegd gezag en zendt een afschrift van haar oordeel aan de ouders die het geschil hebben ingediend. Na ontvangst van het oordeel van de geschillencommissie deelt het bevoegd gezag zo spoedig mogelijk schriftelijk aan de ouders mee hoe het oordeel van de commissie ten uitvoer wordt gebracht. Het bevoegd gezag deelt dit ook mee aan de landelijke geschillencommissie. Slechts bewogen en beargumenteerd kan door het bevoegd gezag van het oordeel van de commissie worden afgeweken. Hierbij is aangesloten bij de bepalingen in de Awb (artikel 7:13, zevende lid).

Toetsingskader

In het kader van de totstandkoming van haar oordeel is de commissie gehouden aan alle van toepassing zijnde relevante wetgeving, waaronder de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (Wgbh/cz). In de kern vraagt de Wgbh/cz de school van aanmelding om serieus onderzoek te doen naar al haar mogelijkheden om de betreffende leerling toe te laten, eventueel met inzet van doeltreffende en redelijke aanpassingen. Wat doeltreffende en redelijke aanpassingen zijn, zal van geval tot geval moeten worden beoordeeld. Een beroep van de school op het schoolondersteuningsprofiel of op de bekostiging die de school van het samenwerkingsverband ontvangt voor extra ondersteuning van een leerling betekent niet automatisch dat bepaalde aanpassingen niet in redelijkheid van het bevoegd gezag zouden kunnen worden gevraagd.

Stroomschema bij conflicten en geschillen in het kader van leerlingenondersteuning en arrangementsaanbod

OT = Ondersteuningsteam
 BTO = Bovenschools ToetsingsOrgaan
 TLV = Toelaatbaarheidsverklaring

